

ยุทธศาสตร์ในการรณรงค์หาเสียง

การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด ปี 2533 ในช่วงแรก ๆ ดูเหมือนว่าการเคลื่อนไหวทางการเมืองและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครจะเจียบเหงามาก โดยเฉพาะในเขตจังหวัดสมุทรสาคร ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ทราบวันเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด ทั้ง ๆ ที่หน่วยราชการโดยเฉพาะกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยได้ประชาสัมพันธ์ทางวิทยุกระจายเสียง และสื่อต่าง ๆ ของทางราชการ ประชาสัมพันธ์โดยตรงผ่านกานัน ผู้ใหญ่บ้าน แต่ความตื่นตัวของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดมีน้อยกว่าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สาเหตุหนึ่ง น่าจะเกิดจากความรู้สึกของประชาชนต่อบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาจังหวัด อย่างไรก็ตามปรากฏการณ์การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งที่เจียบเหมาในช่วงแรก กลับมีความคึกคักมากขึ้นในช่วงใกล้ถึงวันเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียงเริ่มมีการแข่งขันมากขึ้นนับแต่หลังวันสมัครรับเลือกตั้ง (4 ก.ย.2533) แล้ว ข่าวสารการเลือกตั้ง การปรากฏตัวของผู้สมัคร แนวความคิดและนโยบายของกลุ่มเริ่มเป็นที่รู้จักและคุ้นเคยแก่ประชาชนมากขึ้น ภูมิหลังพฤติกรรมของผู้สมัครตลอดจนการช่วยเหลือชุมชนและท้องถิ่น เริ่มปรากฏแก่สายตาของประชาชนมากขึ้น ข่าวสารที่ประชาชนได้รับมีหลายช่องทาง ไม่ว่าจะเป็นจากตัวผู้สมัคร หัวคะแนน ผู้นำในท้องถิ่น ตลอดจนผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามที่กล่าวโจมตีกันในขณะหาเสียง การแข่งขันจึงปรากฏเป็นการต่อสู้แข่งขันระหว่าง "กลุ่มนายทุนอุตสาหกรรม" ซึ่งเป็นผู้สมัครกลุ่มพิทักษ์ปางชน กับ "กลุ่มนายทุนเกษตรกรรม" ซึ่งเป็นผู้สมัครกลุ่มพลังมวลชนพัฒนา โดยที่หัวหน้ากลุ่มของทั้งสองกลุ่มนี้ ต่างก็เป็นนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพลทางการเมืองในระดับท้องถิ่น สำหรับกลุ่มพลังมวลชน อาจจะถืออย่างคร่าว ๆ ว่าเป็นกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มชาวยุโรป

ด้วยเหตุนี้ การที่จะศึกษาและเข้าใจกระบวนการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งจึงไม่สามารถที่จะจำกัดอยู่เฉพาะการมุ่งสนใจต่อพฤติกรรมหาเสียง การปราศรัย การแจกใบปลิว และการประชาสัมพันธ์สร้างความนิยมเท่านั้น แต่จำเป็นต้องศึกษากระบวนการหาเสียงในบริบทของสังคม ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานทางลักษณะสังคมการเมืองวัฒนธรรม และประเภทของนักการเมืองที่ร่วมแข่งขันลงสมัครรับเลือกตั้ง

1. การเมืองในสภาจังหวัด

อำนาจและหน้าที่ของสมาชิกสภาจังหวัด ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 ยังคงเป็นที่พหุวิภาคีมาแต่เดิมถึงกันอย่างไม่มียุติว่าควรจะเป็นเช่นไร มีรูปแบบเช่นไรจากข้อวิภาคีมาแต่เดิมถึงกัน พอสรุปความเห็นได้ขอแตกต่าง 2 แนวคิด คือ แนวคิดหนึ่งต้องการให้สมาชิกสภาจังหวัดมีบทบาทเป็นสภาแห่งท้องถิ่นที่แท้จริง และมีรูปแบบการปกครองท้องถิ่นเป็นประเด็นสำคัญ ส่วนอีกแนวหนึ่ง ต้องการให้สมาชิกสภา

จังหวัดมีบทบาทเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการส่วนภูมิภาค คือ เป็น สภาที่ปรึกษาของ
ผู้ว่าราชการจังหวัดในด้านการบริหารราชการส่วนภูมิภาค * ภายใต้กระแสความคิดเห็นต่าง ๆ
แต่กระบวนการของสภาจังหวัดก็ยังคงดำเนินการไปโดยมิได้มีการแก้ไขอย่างไร มีการเลือก
ตั้งผ่านมาหลายครั้งหลายครา แม้กระทั่งการเลือกตั้งที่จะมาถึงในวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ.
2533 ก็ยังไม่สามารถหาข้อสรุปได้ว่าควรจะเป็นเช่นไร เท่าที่ผ่านมามีบทบาทของสมาชิกสภา
จังหวัดก็เพียงเพิ่มหน้าเพิ่มตาให้กับบุคคลบางกลุ่ม เช่น ผู้ตรวจตำแหน่งประธานสภาจังหวัด
และบางครั้งก็เป็นเกาะก้างให้กับผู้ว่าราชการจังหวัด บางครั้งก็เป็นหอกทิ่มแทงผู้ว่าราชการ
จังหวัด สลับกันไปตามกาลเวลา และความรู้สึกของบุคคล หากเมื่อใดการทักท้วงของสภา
จังหวัดขัดแย้งกับผู้ว่าราชการจังหวัด เมื่อนั้นก็จะมีการพูดถึงอำนาจและหน้าที่ของสมาชิกสภา
จังหวัดที่ควรจะเป็น トラบใดการทักท้วงของสภาจังหวัดกับผู้ว่าราชการจังหวัดมีความเห็น
สอดคล้องราบรื่นกันได้ เมื่อนั้นเสียงเรียกร้องถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาจังหวัดก็
เงียบหายไป แต่เสียงแห่งความต้องการให้ตรวจสอบคุณสมบัติของสมาชิกสภาจังหวัด และ
พฤติกรรมของสมาชิกสภาจังหวัด จากสมาชิกสภาจังหวัดด้วยกันเองก็ตั้งขึ้น

เท่าที่จริงแล้ว การเมืองในสภาจังหวัดมีเรื่องที่จะต้องดำเนินการสำคัญ ๆ เพียง 2
เรื่อง คือ ทว่าอย่างไรจึงจะทำให้ข้อบัญญัติจังหวัดเรื่องงบประมาณรายจ่ายประจำปีผ่านสภาได้
และอีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อเรื่องแรก คือ การเลือกตั้งประธานสภาจังหวัด และ
รองประธานสภาจังหวัด

เท่าที่ผ่านมา งบประมาณรายจ่ายประจำปีจะผ่านความเห็นชอบจากสภาจังหวัดได้
จะต้องมีโครงการที่สนองความต้องการของสมาชิกสภาจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัดได้ใน
ระดับหนึ่ง หรืออย่างน้อยจะต้องผ่านการเจรจาตกลงในประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นความ
ต้องการของสมาชิกสภาจังหวัด ความต้องการพื้นฐานของสมาชิกสภาจังหวัด คือ การขอของบ
ประมาณเพื่อไปทำโครงการพัฒนาท้องถิ่นในเขตพื้นที่ที่ตนขึ้นน้ำ และ โครงการที่ตนเสนอแนะ
ซึ่งโครงการเหล่านี้เป็นโครงการในระดับตำบล หมู่บ้าน เพราะข้อจำกัดของงบประมาณ และ
ข้อเสนอที่มากมาย ดังนั้น ความต้องการของสมาชิกสภาจังหวัดบางครั้งอาจจะไม่ได้รับการ
พิจารณาก็ได้ และถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นด้วย หรือสมาชิกสภาจังหวัดส่วนใหญ่ไม่ให้การ
สนับสนุน บนหลักการที่การจัดทำงบประมาณจะต้องผ่านการพิจารณาของสภาจังหวัด ดังนั้น
ความต้องการหรือที่เสนอของสมาชิกสภาจังหวัดจึงต้องมีอยู่ และความต้องการหรือข้อเสนอ

* ดูรายละเอียดเพิ่มเติม กระมล ทองธรรมชาติ "ฐานะและบทบาทของสมาชิกสภา
จังหวัดในกระบวนการเมือง" ในเอกสารประกอบการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่องบทบาทของ
สมาชิกสภาจังหวัดในฐานะนักการเมืองท้องถิ่นผู้มีความรับผิดชอบและเคารพการยกย่อง
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมกับกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

เหล่านั้นจะมีผลกระทบต่ออนาคตทางการเมืองของเขาด้วย

นอกจากนี้แล้ว การได้รับเลือกเป็นประธานสภาจังหวัดและรองประธานสภาจังหวัด นับเป็นสิ่งปรารถนาของบรรดาสมาชิกสภาจังหวัด เพราะนอกจากจะหมายถึง เกียรติยศ ศักดิ์ศรีแล้ว จะนำไปสู่ความผูกพันอันดีกับระบอบราชการ เป็นที่เคารพและเกรงใจของบรรดาข้าราชการน้อยใหญ่ รวมถึงผลประโยชน์หรือความคล่องตัวทางธุรกิจ

การเลือกประธานสภาจังหวัดในแต่ละปีมักก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ที่แบ่งออกเป็นสองฝ่าย บางครั้งปฏิภริยารุนแรงออกมาในรูปของฝ่ายค้านกับฝ่ายบริหาร นั่นคือฝ่ายที่มีเสียงข้างมากจะเป็นฝ่ายของประธานสภาจังหวัด ซึ่งมักจะให้ความร่วมมือสนใจกิจการของสภาจังหวัด ให้ความร่วมมือและส่งเสริมให้การประชุมสภาจังหวัดสำเร็จ โดยเร็ว นั่นคือเป็นการสนับสนุน ส่งเสริมการบริหารงานของฝ่ายบริหารหรือผู้ว่าราชการจังหวัดไปโดยปริยาย และที่สำคัญ โครงการหรือข้อเสนอในการของประมาณมักจะได้รับคำตอบสนอง และก็มีโอกาสวิ่งเต้นของบประมาณไปดำเนินการในเขตพื้นที่ที่เสนอได้ง่ายขึ้น ตรงกันข้ามกับฝ่ายที่ไม่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นประธานสภาจังหวัด มักจะอภิปรายโจมตีการดำเนินงานของอีกฝ่ายหนึ่ง จึงถูกมองว่า ขัดขวางการทำงานของฝ่ายบริหาร โอกาสในการเสนอข้อเรียกร้องเพื่อขอรับการ จัดสรรงบประมาณ จะต้องนำเสนอในที่ประชุมสภาจังหวัด ในรูปแบบของการอภิปรายเป็นส่วนใหญ่ การวิ่งเต้นของบประมาณไปดำเนินการมักจะ ไม่สามารถดำเนินการได้ในขั้นต้นของการจัดทำงบประมาณ และข้อเสนอหรือข้อเรียกร้องมักจะ ไม่ได้รับการสนองตอบ

ช่วงปีสุดท้ายสมาชิกภาพแห่งสภาจังหวัดจะสิ้นสุดลง เพราะครบวาระ การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดทั่วประเทศก็จะมีขึ้น การเมืองในสภาจังหวัดก็เริ่มเข้มข้นยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเลือกประธานสภาจังหวัด รองประธานสภาจังหวัด และการพิจารณาจัดสรรงบประมาณเพราะต่างฝ่ายต่างก็จะสร้างผลงานให้ปรากฏในเขตพื้นที่ระดับตำบล หมู่บ้าน เพื่อให้เป็นฐานคะแนนในการเลือกตั้งครั้งต่อไป ผลงานที่ต่างฝ่ายต่างเร่งดำเนินการ คือการเสนอโครงการพัฒนาท้องถิ่น ในด้านสาธารณประโยชน์ ตามข้อเสนอของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และราษฎรที่ตนรับมาว่าจะช่วยเหลือ สมาชิกสภาจังหวัดจะต้องวิ่งเต้นเพื่อให้ข้อเสนอของตนได้รับการพิจารณาและ ได้อนุมัติงบประมาณไปทำโครงการ

การเลือกประธานสภาจังหวัด ปี 2532

ผู้ทรงตำแหน่งประธานสภาจังหวัด ปี 2532 (สิงหาคม 2532-กรกฎาคม 2533) นับว่ามีความสำคัญมากกว่า ผู้ทรงตำแหน่งปี 2533 หรือปีก่อน ๆ เพราะนอกจากบทบาทของฝ่ายประธานสภาจังหวัดตั้งที่กล่าวข้างต้นแล้ว ประธานสภาจังหวัด ปี 2532 จะเป็นประธานที่อยู่ในตำแหน่งปีสุดท้ายของสมาชิกภาพซึ่งจะส่งผลต่อไปถึงการเลือกตั้งครั้งใหม่ที่มีขึ้นในวันที่ 20 ตุลาคม 2533 เพราะประธานสภาจังหวัด ปี 2532 จะดำรงตำแหน่งจนถึงเดือนสิงหาคม 2533 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่จะมีการประชุมสมัยสามัญประจำปี 2533 ที่จะต้องเลือก

ประธานสภาจังหวัดและรองประธานสภาจังหวัดกันใหม่ ประธานสภาจังหวัดที่ได้รับเลือกใหม่ จะอยู่ในตำแหน่งไม่ถึง 2 เดือน เพราะสมาชิกสภาจังหวัดครบวาระ 5 ปีแล้วจะต้องเลือกตั้งใหม่ในเดือนตุลาคม 2533 ดังนั้นผู้ที่ดำรงตำแหน่งประธานสภาจังหวัดปี พ.ศ.2532 จึงมีความสำคัญมาก เพราะมีเวลาและโอกาสในการใช้อำนาจของประธานสภาจังหวัดได้ถึง 1 ปีเต็ม ในการสร้างความศรัทธาให้ปรากฏต่อสมาชิกสภาจังหวัดด้วยตนเอง ต่อบรรดาข้าราชการและประชาชนโดยทั่วไปได้

ด้วยเหตุผลและความสำคัญของผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภาจังหวัดในปี 2532 ดังกล่าว จึงได้นำประเด็นการเลือกประธานสภาจังหวัด ปี 2532 มาเป็นส่วนประกอบให้เข้าใจเบื้องหลังของการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งครั้งนี้

การชิงชัยตำแหน่งประธานสภาจังหวัด ปี 2532 เริ่มเกิดขึ้นก่อนเดือนสิงหาคม พ.ศ.2532 มีผู้ที่ประสงค์จะเป็นประธานสภาจังหวัด ทั้งหมด 3 คน คือ ดร.บุญประเสริฐ เอี่ยมสำอางค์ สมาชิกสภาจังหวัดเขตอำเภอเมืองสมุทรสาคร นายสมพล เพิ่มพูล สมาชิกสภาจังหวัดเขตอำเภอเมืองสมุทรสาครเช่นกัน และนายสมพล ทนคุ้มทอง สมาชิกสภาจังหวัดเขตอำเภอกะทู้มแบน

สำหรับ นายสมพล เพิ่มพูล นั้น ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาจังหวัดเมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2528 สังกัดกลุ่มมวลชนพัฒนา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับเลือกตั้งยกทีม (12 คน) ในเขตเลือกตั้งอำเภอเมืองสมุทรสาคร ส่วน ดร.บุญประเสริฐ และ นายสมพล เป็นสมาชิกสภาจังหวัดที่ได้รับการเลือกตั้งจากการเลือกตั้งซ่อม คือ ดร.บุญประเสริฐ ได้รับเลือกตั้งเมื่อ 12 สิงหาคม 2531 แทน จำเอก บุญส่ง สุนทรโรหิต หัวหน้ากลุ่มมวลชนพัฒนา ที่ลาออกไปสมัคร ส.ส. และ นายสมพล ทนคุ้มทอง ได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2528 แทน นายวิเชียร เจริญธรรม ที่ลาออกเพราะสงสัยว่าคุณสมบัติไม่สามารเป็นสมาชิกสภาจังหวัดได้ ดังนั้น ทั้ง ดร.บุญประเสริฐ และ นายสมพล จึงมิได้เป็นสมาชิกสภาจังหวัดที่สังกัดกลุ่มการเมืองที่ร่วมรณรงค์หาเสียงด้วยกันเหมือนเช่น นายสมพล เพิ่มพูล

หากพิจารณาถึงระหว่างผู้ที่อาสาตัวชิงชัยตำแหน่งประธานสภาจังหวัดโดยพิจารณาในแง่ของฐานะทางเศรษฐกิจ ทางสังคม และการยอมรับของบรรดาข้าราชการ และผู้ว่าราชการจังหวัดแล้ว ดร.บุญประเสริฐ เอี่ยมสำอางค์ เป็นบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่ดีกว่าบุคคลอื่น และเป็นที่ยอมรับของข้าราชการว่าเหมาะสมที่จะเป็นประธานสภาจังหวัด เพราะเขาเป็นเจ้าของกิจการโรงงานอาหารสำเร็จรูปบรรจุกระป๋อง เป็นประธานหอการค้าจังหวัด และเป็นผู้ก่อตั้งหอการค้าจังหวัด เคยให้ความช่วยเหลือแก่ทางราชการมาโดยตลอด เมื่อทางราชการร้องขอไม่ว่าจะเป็นระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และระดับจังหวัด เขาเป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่บ้าน และกำนันจำนวนมาก ขณะที่ นายสมพล ทนคุ้มทอง มีฐานะทางเศรษฐกิจยังไม่มั่นคงเท่า มีอาชีพค้าเนื้อสุกรรายย่อย เป็นผู้รับเหมาก่อสร้างรายย่อย ฯ ในตำบล บทบาททางการเมืองในสภาจังหวัดมีก้ำกึ่ง เต็มของบประมาณด้วยการลัดชั้นตอนบ่อย ๆ

จึงก่อให้เกิดปัญหาความไม่พอใจกับบรรดาข้าราชการบ่อย ๆ สำหรับ นายสมล เพิ่มพล นอกจากฐานะทาง เศรษฐกิจจะดีกว่าคนอื่น ๆ แล้ว บทบาทในการประชุมสภาจังหวัดมักจะมีอภิปรายโจมตีฝ่ายบริหารอย่างรุนแรง ความพยายามที่จะ เสนอบรรณภาพไปพัฒนาท้องถิ่น ในเขตพื้นที่ของเขา ด้วยวิธีการอภิปรายโจมตีฝ่ายบริหาร ว่าจัดงบประมาณไม่ยุติธรรม โจมตีสมาชิกสภาจังหวัดด้วยกันเองว่า ฝ่าฝืนงบประมาณไปหาเสียงในเขตพื้นที่ตำบลที่มีฐานะ คะแนนอยู่ มีได้คำนึงถึงความเดือดร้อนและความจำเป็นเร่งด่วนของราษฎรที่อื่น ๆ ที่มี ความเดือดร้อน และความต้องการเร่งด่วนมากกว่า นายสมล ได้กล่าวเสียดสีสมาชิกสภา จังหวัด ว่าน่าจะ เป็นสมาชิกสภาจังหวัดประจำตำบล เพราะมีการพัฒนาอยู่เพียงตำบลเดียว ไม่ยอมลดแลกตำบลอื่น ๆ ที่เดือดร้อนบ้าง บทบาทของนายสมล เพิ่มพล จึง ไม่เป็นที่ยอมรับของ บรรดาข้าราชการ และสมาชิกสภาจังหวัด แม้แต่สมาชิกสภาจังหวัดที่สังกัดกลุ่มพลังมวลชน ด้วยกัน เช่น นายดำรงค์ ปานจร นายอดร สมบูรณ์จันทร์

การชักชวน (Lobby) สมาชิกสภาจังหวัดให้สนับสนุน ดร.บุญประเสริฐ ได้เริ่ม ดำเนินการด้วยการยอมรับจากสมาชิกสภาจังหวัดเขตอำเภอบ้านแพ้ว 6 คน และสมาชิกสภา จังหวัดเขตอำเภอเมืองสมุทรสาคร ประมาณ 5 - 6 คน ดังนั้น การเริ่มต้นชักชวนสมาชิก สภาจังหวัดให้สนับสนุน ดร.บุญประเสริฐ เริ่มมีความเป็นไปได้มากขึ้น แต่ก็ยังไม่สามารถชนะ คะแนนในสภาจังหวัดได้ เพราะผู้สนับสนุน นายสมพล ก็ยังมีอีก 6 คน และสนับสนุน นายสมล ก็ยังมีประมาณ 5 - 6 คน เช่นกัน เมื่อใดก็ตามนายสมพล กับนายสมล รวมกันได้ โดยกาสที่ ดร.บุญประเสริฐ จะเป็นประธานสภาจังหวัดก็จบลง ดร.บุญประเสริฐ จึง ได้ส่งคนไปเจรจา ตกลงกับ นายสมพล ทนคุ้มทอง โดยมีข้อเสนอต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น เรื่องของตำแหน่งรอง ประธานสภาจังหวัด คณะกรรมการสามัญประจำสภาจังหวัด และคณะกรรมการการคลัง พร้อมด้วยข้อเสนอการนำสมาชิกสภาจังหวัดทั้งหมด (24 คน) ไปทัศนศึกษาต่างแดนต่างประเทศ การเจรจาก็ดำเนินไปในโอกาสต่าง ๆ มีการนัดพบปะ พุดคุย ทานอาหารร่วมกัน จนเป็นที่ ตกลงตามข้อเสนอและข้อเรียกร้องต่าง ๆ เสียงส่วนใหญ่สนับสนุน ดร.ประเสริฐ เป็น ประธานสภาจังหวัด ขณะเดียวกันทางกลุ่มของนายสมล ก็พยายามทักท้วง แต่ก็ไม่สามารถ ชักชวน (Lobby) สมาชิกสภาจังหวัดเสียงข้างมากได้ และที่สำคัญไม่สามารถร่วมกับกลุ่มของ นายสมพล ทนคุ้มทอง ได้ กลุ่มของนายสมล เพิ่มพล จึง ไม่มีบทบาทในสภาจังหวัดเพราะ ไม่ได้ รับการแต่งตั้งให้มีบทบาทในฐานะคณะกรรมการการคลัง และคณะกรรมการสามัญประจำสภา จังหวัด จึงตกเป็นเหมือนฝ่ายค้านที่ไม่มีบทบาทให้การจัดสรรงบประมาณไปโดยปริยาย

สำหรับการเลือกประธานสภาจังหวัด ปี 2533 (สิงหาคม 2533 - กันยายน 2533) สมาชิกส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นการเลือกประธานสภาจังหวัดระยะสั้น จึงเสนอให้ ดร.บุญประเสริฐ เอี่ยมสอาด เป็นประธานสภาจังหวัดสืบต่อไป

ดังนั้น การเมืองในสภาจังหวัดที่ผ่านมา ความขัดแย้งของการเลือกตั้งประธานสภา จังหวัด ปี 2532 และความขัดแย้งในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายที่ใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น จึงก่อให้เกิดประเด็นปัญหาทางการเมืองของสมาชิกสภาจังหวัดที่จะต้องแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย

ที่ไม่สามารถมาร่วมกันสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาจังหวัดในทีมหรือกลุ่มเดียวกันได้ โดยที่ กลุ่มของนายสมล เพิ่มพล ต้องกลับไปรวบรวมสมาชิกเพื่อลงสมัครในนามของกลุ่มมวลชนพัฒนา ซึ่งมีสมาชิกสภาจังหวัดที่ร่วมสมัยอยู่ด้วยเพียง 4 คน ขณะเดียวกันกลุ่มของ ดร.บุญประเสริฐ เอี่ยมสำอางค์ ก็รวบรวมสมาชิกสภาจังหวัดในขณะนั้นมาก่อตั้งกลุ่มพิทักษ์บวงชนได้ทั้งหมด 4 คน ต่อมาระยะหลัง เหลือเพียง 3 คน เพราะนายประชม งามกาละ ได้แยกตัวออกไปตั้งกลุ่มพลังมวลชน ส่วนสมาชิกสภาจังหวัดคนอื่น ๆ มิได้ลงสมัครเพราะไม่ต้องการเป็นนักการเมือง และอีก 1 คน ได้ไปสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านและกำนัน

ความขัดแย้งให้การดำเนินงานระหว่างสมาชิกสภาจังหวัดดังที่กล่าวมาแล้ว จึงมีการนำยุทธศาสตร์ทางความคิดในการดำเนินการทางการเมืองมาเสนอต่อสาธารณชนในการรณรงค์หาเสียงด้วยประเด็น ดังนี้

1. ให้มีการเปลี่ยนตัวผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภาจังหวัดหมุนเวียนสลับเปลี่ยนกันไปปีละคน มิให้ผู้ใดมาผูกขาดเป็นเพียงคนเดียวถึง 2 - 3 ปี ติดต่อกัน
2. ให้สมาชิกสภาจังหวัดรับผิดชอบดูแล และแก้ไขปัญหาของราษฎรในเขตพื้นที่ตำบล หมู่บ้านทุก ๆ ตำบล โดยแบ่งพื้นที่ให้สมาชิกสภาจังหวัดรับผิดชอบพื้นที่ที่แน่นอน
3. จะจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยจะพิจารณาความเดือดร้อน และปัญหาที่ควรจะเร่งดำเนินการแก้ไขเร่งด่วนเป็นสำคัญ และจะพิจารณาให้แต่ละตำบล หมู่บ้าน ได้รับการจัดสรรงบประมาณที่เป็นธรรมและเท่าเทียมกัน

จากการศึกษาระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งในครั้งนี้ ก็พบว่า ผู้สมัครทุกคน โดยเฉพาะผู้สมัครที่เคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด มักจะนำประเด็นทั้ง 3 นี้ ไปกล่าวแสดงความคิดเห็น กล่าวโจมตีฝ่ายตรงกันข้าม จนทำให้ผู้สมัครแทบทุกคนต้องแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นหลัก 3 ประเด็น ว่ากลุ่มของตนมีความเห็นอย่างไร และแก้ไขอย่างไร

แม้ว่าประเด็นปัญหา 3 ประเด็นดังกล่าว ราษฎรโดยทั่วไปไม่เข้าใจและไม่สนใจ แต่ประเด็นปัญหาทั้ง 3 เป็นที่สนใจของกลุ่มผู้นำท้องถิ่นทั้งหลาย เป็นอย่างมาก เช่น บรรดากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ต่างให้ความสนใจ ต่างเรียกร้อง และวิงวอนให้หมู่บ้าน ตำบลของตนเองได้รับงบประมาณ เพื่อการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาสาธารณูปโภคมากขึ้น

2. ยุทธศาสตร์การจัดตั้งกลุ่ม

สำหรับผู้สมัครที่เป็นนักการเมืองที่มีประสบการณ์ับเวทีการเมืองมาเป็นเวลานานแล้วนั้น หลักเกณฑ์ในการจะจัดตั้งทีมที่จะลงสมัครร่วมกับตนนั้น ถูกกำหนดด้วยมาตรฐานเดียวเท่านั้น คือ เพื่อให้ตนเองและผู้ร่วมทีมได้รับเลือกตั้งให้ได้มากที่สุด ผู้สมัครจะรวมกลุ่มเดียวกันระหว่างผู้สมัครที่ต่างก็มีบารมี มีอิทธิพลในเขตพื้นที่ตำบล หมู่บ้านที่ต่างกัน แม้ว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2482 และระเบียบที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด ** มิได้บัญญัติให้ผู้สมัครต้องสังกัดกลุ่มหรือพรรคการเมือง แต่ผู้สมัครส่วนใหญ่มักจะเลือกลงสมัครในสังกัดกลุ่มหรือทีมมากกว่าที่จะลงสมัครเดี่ยวหรือสมัครอิสระ

การรณรงค์หาเสียงที่ผู้สมัครจะต้องคำนึงถึง คือทรัพยากรที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียง คู่แข่งขันในเขตเลือกตั้ง และรวมถึงผู้สมัครร่วมทีมเดียวกัน ถ้าสามารถรวมกลุ่มกับผู้สมัครที่มีทรัพยากรที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงที่พร้อมทุกด้าน โอกาสที่จะได้รับเสียงก็มีมากขึ้น เดียวกันหากสามารถรวมกลุ่มผู้สมัครเช่นนั้นได้ ก็เท่ากับเป็นการลดบทบาทของฝ่ายตรงข้ามลงได้ จนบางครั้งฝ่ายตรงข้ามไม่กล้าที่จะเข้าแข่งขัน การสมัครรวมกลุ่มเป็นแนวทางหนึ่งในการแสวงหาและใช้ทรัพยากรที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงให้มีประสิทธิภาพ การรวมกลุ่มจึงเปิดโอกาสให้นักการเมืองผู้เริ่มต้นหรือผู้ผ่ายโอกาสทางการเมือง ได้มีโอกาสได้รับเลือกตั้งมากยิ่งขึ้น

การสรรหาตัวผู้สมัครเข้ารับตำแหน่งทางการเมือง หมายถึง กระบวนการคัดเลือกตัวบุคคลให้รับหน้าที่ทางการเมืองที่นอกเหนือไปจากระดับหน้าที่ของพลเมืองธรรมดา ๆ ตัวผู้สมัครเข้ารับตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งจะต้องเข้าไปแข่งขันในการเลือกตั้งกับผู้สมัครจากพรรคหรือกลุ่มอื่น ๆ อีก จึงต้องเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นหรือความสนใจในทางการเมืองที่นอกเหนือไปกว่าที่บุคคลจะได้รับการกล่อมเกลารวมทางการเมืองธรรมดา ๆ (Socialization) ด้วยเช่นกัน¹ โดยปกติแล้วนักการเมืองที่ประสบผลสำเร็จมักจะเริ่มต้นบทบาททางการเมือง

** คุรายละเอียดเพิ่มเติมในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พุทธศักราช 2498 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พุทธศักราช 2482 และฉบับเพิ่มเติม พุทธศักราช 2523.

¹ Dwaine Marvick, "Political Recruitment and Careers" in David L.Sills (ed) International Encyclopedia of Social Sciences (New York : The Macmillam Company & The Free Press, 1972), p.277.

เมืองของตนด้วยการได้รับการเลือกสรรให้ลงสมัครรับเลือกตั้งสำหรับตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่นหรือเขตเลือกตั้งขนาดเล็กก่อน และเป็นตำแหน่งทางการเมืองที่มีความรับผิดชอบสูงขึ้น² ประเด็นที่ควรพิจารณาจากแง่ของผู้สมัครจึงอยู่ที่ว่าเมื่อใดเขาควรจะลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งใด

ตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัดเป็นตำแหน่งที่มีบทบาทและหน้าที่ไม่มีความสำคัญมากเมื่อเทียบกับนักการเมืองที่ต้องผ่านกระบวนการเลือกตั้งตำแหน่งอื่น ๆ สมาชิกสภาจังหวัดมีความรับผิดชอบจำกัดเฉพาะท้องถิ่น ดังนั้น ผู้สมัครจะต้องใกล้ชิดกับประชาชนอย่างมาก ผู้สมัครจะต้องมีลักษณะเป็นคนเด่นคนดัง หรือผู้นำชุมชนของท้องถิ่นนั้น ๆ เป็นที่รู้จักหรือเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนดีอยู่แล้ว เป็นเกณฑ์ บุคคลที่มีคุณสมบัติที่ว่าจะน่าจะ เป็นที่ต้องการของผู้สมัครคนอื่น ๆ หรือกลุ่มการเมืองทุกกลุ่มเหมือนกันหมด ปัญหาจึงอยู่ที่ว่ากลุ่มการเมืองใด หรือผู้สมัครคนใดสามารถที่จะมีแรงจูงใจที่จะเอื้อต่อการสรรหาบุคคลเช่นว่านี้มาร่วมเป็นผู้สมัครในสังกัดกลุ่มเดียวกับแรงจูงใจที่ว่าจะไม่ว่าจะ เป็นด้านชื่อเสียง เกียรติภูมิ ความนิยม ตลอดจนทรัพย์สินเงินทองที่สามารถใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียง หรือโอกาสที่จะทำให้ผู้สมัครในนามของกลุ่มชนะเลือกตั้งหรือแรงจูงใจอื่น ๆ ให้บุคคลที่มีคุณสมบัติดังกล่าวสนใจจะลงสมัครในนามของกลุ่มของตนมากแค่ไหน

การสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาจังหวัดในนามของกลุ่ม แม้ว่ากฎหมายมิได้กำหนดให้ต้องสมัครเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้สมัครสามารถลงสมัครรับเลือกตั้ง ได้โดยอิสระ แต่ภายใต้กระบวนการหาเสียงที่ต้องใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงอย่างสลับซับซ้อน จึงทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งต่างก็ประสงค์จะ เข้าร่วมสมัครในนามของกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สมัครที่มีทรัพยากรที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียง ไม่เพียงพอ หรือไม่หลากหลาย

ผู้สมัครได้แสดงทัศนะ เกี่ยวกับการสมัครในสังกัดกลุ่มไว้ ดังนี้
จ.อ.บุญส่ง สุนทรโรหิต³ ได้แสดงทัศนะว่า

การสมัครเป็นทีมช่วยให้การแข่งขันน้อยลง เช่น เขตอำเภอเมืองๆ มี ส.จ. ได้ 12 คน ถ้าสมัครเป็นทีม ทีมละ 12 คน ช่วยกันหาเสียงร่วมกัน จะมีผู้สมัครเพียง 2-3 ทีม การแข่งกันก็แข่งกันระหว่าง 2-3 ทีม เท่านั้นเอง แต่ถ้าเกิดสมัครเดี่ยวแบบอิสระต่าง

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 280.

³ สัมภาษณ์ บุญส่ง สุนทรโรหิต, ผู้สมัครหมายเลข 13, 10 กันยายน 2533.

คนต่างหาเสียง จะมีผู้สมัครอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 25 คน ต่างคนก็ต่างหาเสียง ค่ะ แน่น
ก็จะตัดกันให้มาใบหมด การรณรงค์หาเสียงก็จะต้องออกไปหาเสียงถึง 115 หมู่บ้าน
18 ตำบล

นายธีระ ศาลากิจ 4 ได้แสดงทัศนะว่า

หาเสียงเป็นทีมจะง่ายกว่าเพราะในทีมของเราผู้สมัครจะกระจายไปอยู่ตามตำบล
ต่าง ๆ ตามพื้นที่ของตน ดังนั้นแต่ละคนรับผิดชอบดูแลเขตพื้นที่ของตัวเองให้ได้คะแนน
มากกว่าคู่แข่งก็ชนะแล้ว แต่ต้องมีเงื่อนไขว่า อย่าหาเสียงคนเดียวนะ ทุกคนต้อง
ซื่อสัตย์ต่อกัน ต้องหาเสียงทั้งทีม

นายประชม งามกาละ 5 ได้แสดงทัศนะที่เหมือนกันว่า

สมัครเป็นทีมดีหาเสียงง่าย ถ้าลูกทีมเป็นคนที่มีคะแนนเสียงในระดับตำบลดี ตำบล
ละคน ก็มีโอกาสดำเนินการเลือกทั้งทีมเลย ไม่ต้องหมดเงินมาก ถ้าสมัครอิสระคนเดียว
ต้องหาเสียงทั้งอำเภอเพียงแต่ทำใบเสนอตัวก็หมดเงินมากแล้ว ถ้าเป็นทีมใบเสนอตัว
แผ่นเดียวหาเสียงได้ตั้ง 12 คน

นายถัน บันทองคำ 6 ได้แสดงทัศนะว่า "สมัครเป็นทีมหาเสียงง่าย ผู้เลือกก็เลือกง่ายเลือก
เป็นทีม 12 คน ถ้าเลือกเข้าไปทั้งทีมทำงานในสภาก็ง่ายเพราะอยู่ทีมเดียวกันคุยกันรู้เรื่อง
ไม่ต้องมาแย่งงบประมาณกันให้วุ่นวายในสภา"

ทัศนะดังกล่าวสามารถสรุปให้เห็นถึงความสำคัญของการสมัครเป็นกลุ่มหรือทีม
จะก่อให้เกิดผลดีต่อการรณรงค์หาเสียง กล่าวคือ เป็นการใช้ทรัพยากรในการรณรงค์
หาเสียง ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล แม้แต่ผู้สมัครที่เป็นนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพล
ก็เห็นความสำคัญของการลงสมัครเป็นทีม การรณรงค์หาเสียงที่อาศัยบุคลากรของชุมชนเป็น
รายบุคคลย่อมขาดความแน่นอนและ ไม่สามารถเป็นหลักประกันชัยชนะที่ดีพอได้

4 สัมภาษณ์ ธีระ ศาลากิจ, ผู้สมัครหมายเลข 24, 12 สิงหาคม 2533.

5 สัมภาษณ์ ประชม งามกาละ, ผู้สมัครหมายเลข 25, 17 สิงหาคม 2533.

6 สัมภาษณ์ ถัน บันทองคำ, ผู้สมัครหมายเลข 23, 11 สิงหาคม 2533.

ประเด็นสำคัญที่น่าสนใจต่อไปว่า การลงสมัครในสังกัดกลุ่มหรือเป็นทีมนั้น คุณสมบัติของผู้ที่จะมาร่วมทีมเดียวกันและกระบวนการคัดเลือก เพื่อส่งผู้สมัครลงสมัครในนามของกลุ่มหรือทีมเดียวกันได้อย่างไร

จากการสัมภาษณ์นายสุพจน์ ชุนสิทธิ์ 7 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"ครั้งแรกผมไม่คิดที่จะลงสมัคร เพราะอายุมากแล้ว เงินทองก็ไม่มีจะไปทุ่มหาเสี่ยงกับเขา เลขากลุ่มเขาให้คนไปชวนผมก็ปฏิเสธ ต่อมาหัวหน้ากลุ่มกับเลขากันไปชวนลงสมัครอีก ขอให้ช่วยเหลือเพราะเขาเห็นผมเป็นคนที่ยากลำบากในย่านนี้ ผมช่วยเหลือชาวบ้านมาตลอด งานทุกอย่างผมกับแม่บ้านไปช่วยเหลือเสมอ ไม่ว่าจะ เป็นงานที่วัด งานบวชภาค แต่งงาน และงานศพ แม่บ้านผมต้องไปเป็นแม่ครัวให้ทุกครั้ง และงานเพื่อส่วนรวมไม่ว่าจะ ทักษณ ทักษะพาน ผมก็เป็นหัวเรี่ยวหัวแรง"

นายอุดร สมบูรณ์จันทร์ 8 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"ผมเข้ากลุ่มก็เพราะ เห็นว่าหัวหน้ากลุ่มเขาช่วยเหลือราษฎรจริง ๆ เขาช่วยเหลือมาโดยตลอด บางครั้งผมไม่สามารถช่วยเหลือราษฎรได้โดยลำพังก็ไปบอกเขา และกลุ่มพิทักษ์บวงชนก็มีโอกาสจะได้รับเลือกตั้งมากเสียด้วย เพราะฐานะคะแนนเสียงทั้งตามโรงงานและตามบ้านนอกมีมาก ผมจัดตั้งทีมกันมานานแล้ว... ถ้าให้ผมสมัครอิสระคนเดียวผมไม่สมัครหรอก หาเสียงไม่ใช่จะหาง่าย ๆ ใครจะมีเวลาหรือทุ่มเงินหาเสียงได้ทั้งอำเภอ ยิ่งเลือกตั้ง ส.จ. ไม่เหมือน ส.ส. ราษฎรไม่สนใจ ต้องไปจ้าง ต้องไปวานอ้อนวอนขอร้องให้มาลงคะแนนกัน เขาก็ว่าเขาเสียเวลาท่ามาหากิน"

นายสมพงษ์ รอดดารา 9 กำนันตำบลบางไทรใต้ ให้สัมภาษณ์ว่า

"ผมเคยเป็น ส.จ. สมัยที่แล้ว แต่ครั้งนี้ไม่สมัครเพราะมาเป็นกำนัน แต่ผมก็สนับสนุนให้อารมย์ เทศพงษ์ ให้ลงสมัครในสังกัดกลุ่มพิทักษ์บวงชน ผมได้คุยกับ ดร.บุญประเสริฐ ให้อารมย์ อยู่กลุ่มเขา เพราะให้อารมย์ไปช่วยเหลือราษฎรมาตลอดเป็นผู้ตั้งศูนย์รับเลี้ยงเด็ก ทุกวันก็ต้องบริจาคเงินส่วนตัวเข้าศูนย์เด็กเล็กเป็นค่าใช้จ่ายทุกวัน"

7 สัมภาษณ์ สุพจน์ ชุนสิทธิ์, ผู้สมัครหมายเลข 7, 1 กันยายน 2533.

8 สัมภาษณ์ อุดร สมบูรณ์จันทร์, ผู้สมัครหมายเลข 3, 3 สิงหาคม 2533.

9 สัมภาษณ์ สมพงษ์ รอดดารา, กำนันตำบลบางไทรใต้, 1 กันยายน 2533.

นายอนันต์ ลือประเสริฐ 10 ผู้สมัครหมายเลข 5 ให้สัมภาษณ์ว่า "ผมมาอยู่กลุ่มนี้ เพราะรู้จักกับสมาชิกในกลุ่มนี้ และกำนันตำบลบางหญ้าแพรกเขาเสนอให้หัวหน้ากลุ่มพิจารณา..."

กำนันตำบลบางหญ้าแพรก 11 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"ผู้สมัครที่มีบ้านอยู่ที่ตำบลบางหญ้าแพรก มี 2 คน แต่ก็อยู่กับคนละกลุ่มนะ เลยทำให้คะแนนเสียงในบางหญ้าแพรกแตกกันเป็นสองฝักสองฝ่าย แต่ผมสนับสนุนคน..... ซึ่งผมเป็นคนเสนอให้กลุ่ม..... เพราะผมเห็นเขาเป็นคนดี ช่วยเหลืองานตำบลมาตลอด จะทำอะไรเขาก็ร่วมมือดี และหัวหน้ากลุ่มเขาก็รู้จักกับผมดี เขาช่วยเหลือตำบลดี."

นายสมล เพิ่มพูล 12 ผู้สมัครหมายเลข 22 ให้สัมภาษณ์ว่า

"ผมเป็น ส.จ.สมัยหนึ่ง ผมรู้ใครทำงาน ใครไม่ทำงาน ผมไม่สนับสนุนคนที่ใช้เงินหุ่่มในสภา ผมอยู่กลุ่มมวลชนพัฒนาที่ผมเคยอยู่มาก่อนและในกลุ่มมวลชนพัฒนาเขามีฐานคะแนนเสียงดี ในเขตตัวเมือง (เขตเทศบาล) และเขตบางน้ำจืด เพราะเป็นฐานคะแนนของหัวหน้ากลุ่มและรองหัวหน้ากลุ่ม ส่วนผมกับคุณกัน ก็มีฐานคะแนนที่ตำบลกาหลง ตำบลบ้านบ่อและตำบลบางกระเจ้า"

นายกัน ปั่นทองคำ 13 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า

"ผมเข้าอยู่กลุ่มมวลชนพัฒนา เพราะผมเคยทำงานร่วมกับหัวหน้ากลุ่มมาก่อน และผมก็เป็นผู้ร่วมก่อตั้งกลุ่มมาก่อน แม้ว่าจะมีเงินทุนในการหาเสียง ไม่มากเท่ากลุ่ม..... แต่เราก็มีฐานคะแนนเสียงดีในตำบลต่าง ๆ ก็เพียงพอแล้ว ในกลุ่มผมคนหลัก ๆ ก็มีหัวหน้ากลุ่ม, พี่หมี่, พี่บุลย์, สมล ผมและธีระ พวกนี้คะแนนเสียงอยู่ในตำบลต่าง ๆ อยู่แล้ว ส่วนตำบลอื่น ๆ เราก็มาช่วยกันณรงค์หาเสียง เพื่อตัดคะแนนเสียงคนอื่นเขาที่สำคัญในการรวมกลุ่มเราต้องเชื่อใจและมั่นใจว่า จะต้องไม่แตกแยกกันอย่างน้อยในขณะหาเสียง ถ้ามีใครคนใดคนหนึ่งในกลุ่มแยกไปหาเสียงเดียว ที่นี้จะมีปัญหาผายตรงข้ามจะโจมตีเราได้"

10 สัมภาษณ์ อนันต์ ลือประเสริฐ, ผู้สมัครหมายเลข 5, 4 กันยายน 2533.

11 สัมภาษณ์ กำนันตำบลบางหญ้าแพรก, 9 กันยายน 2533.

12 สัมภาษณ์ สมล เพิ่มพูล, ผู้สมัครหมายเลข 22, 15 กันยายน 2533.

13 สัมภาษณ์ กัน ปั่นทองคำ, ผู้สมัครหมายเลข 23, 11 กันยายน 2533.

นายเงิน ทองพงค์¹⁴ ให้สัมภาษณ์ว่า "คุณประชุมแกไปชวนผมลงสมัคร เพราะแกไม่ได้เข้ากลุ่ม (กลุ่มพิทักษ์บางชน) คุณประชุมจะตั้งกลุ่มเอง เขาเป็นหัวหน้ากลุ่ม เขาเห็นผมเคยเป็นกรรมการสภาตำบล และเคยสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดคราวเลือกตั้งซ่อม เขาเลยไปดึงผมมาช่วยกัน"

นายมนัส อรศรี¹⁵ ให้สัมภาษณ์ว่า

"ที่ประชุมให้คนมาชวนผมก็ใกล้จะถึงวันสมัครแล้ว ผมไม่ได้เตรียมตัวอะไรได้เต็มที่ จะชักชวนเพื่อน ๆ มาร่วมทีมก็ไม่ทัน ส่วนใหญ่เขาไม่ยุ่งกันเพราะไปต่างจังหวัดกันหมด ที่ประชุมแกเห็นผมมีความรู้เรื่องกฎหมายดี แกบอกว่าจะหาคนที่มีความรู้ เป็นคนรุ่นใหม่ เพื่อให้แตกต่าง ไปจากกลุ่มอื่น ๆ ที่ประชุมให้ผมเป็นเลขาธิการ... การหาเสียงของเราลำบากมาก เพราะเราไม่ได้เตรียมตัวมาก่อน คนที่มีฐานะคะแนนเสียงดีก็ไปอยู่ในกลุ่มอื่นเสียหมดแล้ว และผู้สมัครในกลุ่มไม่เคยลงสมัครมาก่อน ไม่เคยหาเสียงมาก่อน มีเพียงที่ประชุมหัวหน้ากลุ่มเท่านั้นที่เคยเป็น ส.จ. เคยมีประสบการณ์หาเสียง และมีบาร์มีที่เคยช่วยเหลือราษฎรมาตลอด โดยเฉพาะสิ่งก่อสร้าง เช่น สะพาน ถนน ซึ่งเป็นผลงานของแกยังปรากฏอยู่มาก"

นายวราชาติ โพธิ์บุญ¹⁶ ให้สัมภาษณ์ว่า "ครั้งแรกท่านได้เสนอผมกับที่วิบูลย์ ลงสมัครสังกัดกลุ่มที่บุญส่ง แต่ดูที่บุญส่งจะมีผู้สมัครครบแล้วผมก็ปฏิเสธ เพื่อให้ที่วิบูลย์ลงสมัครเพียงคนเดียว ต่อมาประชุมก็มาชวนผมลงสมัครในกลุ่มประชุม ผมก็เห็นใจแต่คิดว่าช่วยกันหาเสียงเลยลงสมัคร."

จากการสังเกตการณ์และสัมภาษณ์พอสรุปได้ว่า แต่ละกลุ่มมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ลงสมัครในสังกัดกลุ่มคล้ายคลึงกัน แต่จะแตกต่างกันในเรื่องของ โอกาสและแนวทางเท่านั้น กล่าวคือ กลุ่มพิทักษ์บางชน หัวหน้ากลุ่มมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีกว่า และเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย โอกาสเลือกผู้สมัครที่มีคะแนนเสียงดีได้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ขณะที่กลุ่มมวลชนพัฒนาเป็นกลุ่มเก่าเคยได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดสมัยที่ผ่านมายกทีม และหัวหน้ากลุ่มมีบาร์มีมาก่อน มีการเตรียมพร้อมมาก่อน จึงมีโอกาสรหาและคัดเลือกผู้สมัครที่มีคะแนน

14 สัมภาษณ์ เงิน ทองพงค์, ผู้สมัครหมายเลข 31, 19 กันยายน 2533.

15 สัมภาษณ์ มนัส อรศรี, ผู้สมัครหมายเลข 36, 20 กันยายน 2533.

16 สัมภาษณ์ วราชาติ โพธิ์บุญ, ผู้สมัครหมายเลข 26, 19 กันยายน 2533.

เสียงที่ได้มากกว่า กลุ่มพลังมวลชน ที่เพิ่งตัดสินใจส่งสมัครก่อนวันรับสมัคร เลือกตั้ง
2 - 3 วัน เท่านั้น

กลุ่มพิทักษ์บางชน มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกผู้ที่เคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด หรือเคยดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในระดับท้องถิ่นมาก่อน เพราะบุคคลเหล่านี้มีฐานะและแนบเสียงดี และอย่างน้อยเคยมีประสบการณ์และผลงานทางด้านการเมือง การพัฒนาท้องถิ่นมาแล้ว โอกาสที่ประชาชนในท้องถิ่นจะรู้จักคุ้นเคยมีมาก ซึ่งลักษณะนี้เป็นลักษณะส่วนตัวของผู้สมัคร หรือผู้ที่ก้ำนั้น ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำในชุมชนให้ความสนับสนุนมากที่สุด เพราะถ้าคัดเลือกบุคคลเหล่านี้ลงสมัครในสังกัดกลุ่มจะทำให้บรรดาผู้นำหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนในการรณรงค์หาเสียงด้วย ซึ่งลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะด้านสังคมการเมืองของผู้สมัคร นอกจากนี้บุคคลที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับหัวหน้ากลุ่มหรือสมาชิกที่ลงสมัครในสังกัดกลุ่ม

การที่กลุ่มพิทักษ์บางชนมีหัวหน้ากลุ่มที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจดีกว่าทุกกลุ่ม จึงทำให้สามารถคัดเลือกผู้สมัคร ในสังกัดกลุ่มที่มีฐานะและแนบเสียงดี และส่วนมากมักจะ เป็นนักการเมือง อาชีพ

กลุ่มมวลชนพัฒนา มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกผู้สมัครในสังกัดกลุ่ม โดยพิจารณาจากผู้ที่เคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัด และเคยสังกัดกลุ่มเดียวกันมาก่อน หรือผู้ที่ก้ำนั้น ผู้ใหญ่บ้าน ให้ความสนับสนุนเหมือนเช่นกลุ่มพิทักษ์บางชน แต่เกณฑ์ในการพิจารณาดังกล่าว ก็ยังไม่ได้สมาชิกครบตามจำนวนที่จะส่งสมัคร 12 คนได้ เพราะฐานะทาง เศรษฐกิจของ หัวหน้ากลุ่มยังไม่เพียงพอที่จะ เป็นผู้ออกเงินค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียงทั้งหมดได้ ยังต้องให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายบางอย่างตามความเหมาะสมหรือเรียกว่า "ลงขัน" การพิจารณาคัดเลือกในสังกัดกลุ่มจึงต้องพยายามคัดเลือกผู้ที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจค่อนข้างดีและมีภูมิลำเนาที่กระจายไปตามตำบล หมู่บ้านที่ต่างกัน โดยเฉพาะหากตำบลใด เป็นฐานคะแนนเสียงของกลุ่มพิทักษ์บางชน กลุ่มมวลชนพัฒนาจะต้องหาผู้สมัครที่มีฐานะและแนบเสียงอย่างน้อยมีผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำชุมชนในหมู่บ้านนั้นให้การสนับสนุน

การที่กลุ่มมวลชนพัฒนา มีหัวหน้ากลุ่มที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจไม่ดีเหมือนเช่นหัวหน้ากลุ่มพิทักษ์บางชน ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการรณรงค์หาเสียงยังต้องพึ่งผู้สมัครเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มมวลชนพัฒนาจึงต้องคัดเลือกบุคคลที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจค่อนข้างดี และสามารถ "ลงขัน" เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียงร่วมกัน กลุ่มมวลชนพัฒนาจึงมีผู้สมัครที่เป็น นักการเมืองผู้เริ่มต้นเป็นส่วนใหญ่ แกนนำในการจัดตั้งกลุ่มก็เป็น เพียง นักการเมืองอาชีพ

กลุ่มพลังมวลชน เป็นกลุ่มที่รวบรวมผู้สมัครหลังจากกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากครั้งแรก หัวหน้ากลุ่มตัดสินใจสมัครในสังกัดกลุ่มพิทักษ์บางชน ต่อมาเหตุจำเป็นจึงได้ตัดสินใจก่อตั้งกลุ่มของตนเอง จึงไม่สามารถหาบุคคลที่มีคุณสมบัติฐานะและแนบดีเหมือน เช่นสองกลุ่มได้ และมักจะ เป็นบุคคลที่กลุ่มอื่นไม่รับเข้าสมัครในสังกัด เช่น ผู้สมัครหมายเลข 26 ซึ่งครั้งแรกก้ำนั้นตำบลบ้านบ่อได้ตกลงเสนอผู้สมัครหมายเลข 15 และหมายเลข 26 นี้ให้กับหัวหน้ากลุ่มมวลชนพัฒนา

แต่กลุ่มมวลชนพัฒนาสามารถรับได้เพียงคนเดียว จึงรับผู้สมัครหมายเลข 15 เข้าเป็นผู้สมัครในสังกัดกลุ่ม การพิจารณาสรรหาผู้สมัครในสังกัดกลุ่มพลังมวลชน ส่วนใหญ่จะเป็นการขอรับรองของหัวหน้ากลุ่ม และผู้ได้รับการทาบทาม และขอรับรองจะเป็นบุคคลที่มีการศึกษาสูงและมีความสัมพันธ์และมีความคุ้นเคยเป็นอย่างดีกับหัวหน้ากลุ่มในฐานะ ญาติ พี่น้อง หรือเพื่อน ซึ่งเคยร่วมกันดำเนินการก่อสร้างสาธารณประโยชน์ในท้องถิ่นต่าง ๆ มาก่อน เช่น ผู้สมัครหมายเลข 26, หมายเลข 31 หรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์ในการดำเนินธุรกิจค้าที่ดินกันมาก่อน สำหรับบุคคลที่สมัครในสังกัดกลุ่มที่ไม่ได้รับการติดต่อทาบทามจากหัวหน้ากลุ่มโดยตรง เช่น ผู้สมัครหมายเลข 32, หมายเลข 36 ผู้สมัครลักษณะนี้ไม่มีความสัมพันธ์กับหัวหน้ากลุ่มโดยตรงแต่เป็นข้อเสนอของพรรคพวกเพื่อนฝูงของหัวหน้ากลุ่มและผู้สมัครในสังกัดกลุ่ม อย่างไรก็ตามผู้สมัครสังกัดกลุ่มพลังมวลชนส่วนใหญ่ลงสมัครเพราะต้องการช่วยเหลือหัวหน้ากลุ่มที่ต้องการส่งผู้สมัครให้ครบ 12 คน

การคัดเลือกผู้สมัครลงสมัครในทีมส่วนใหญ่จะเป็นการตัดสินใจของหัวหน้ากลุ่มบางครั้งมีการเสนอความเห็นของผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการก่อตั้งทีม 2-3 คนเท่านั้น บุคคลภายนอกที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดผู้สมัครให้กับทีม ก็คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือผู้นำชุมชน สำหรับกลุ่มผลประโยชน์หรือกลุ่มอิทธิพลในท้องถิ่นมีปรากฏบ้าง เช่น ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน หอการค้าจังหวัด และสหกรณ์ต่าง ๆ เช่น สหกรณ์เกลือ จะเสนอตัวผู้สมัครให้หัวหน้ากลุ่มคัดเลือกลงสมัครสำหรับหลักใหญ่ ๆ ในการจัดกลุ่มลงสมัครในกรณีนี้มักจะใช้หลักง่าย ๆ คือ จะพยายามเลือกตัวผู้สมัครที่มีคะแนนเสียงดี ๆ กระจายกันอยู่คนละตำบล หรือหมู่บ้าน เพื่อจะได้ช่วยดึงคะแนนในแต่ละตำบล หมู่บ้านของทีมเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องคำนึงถึงความหนาแน่นของประชากรหรือฐานเสียงของประชาชนของผู้สมัครแต่ละคนด้วย และถ้าผู้สมัครทั้งทีมมีกิจการหรือมีความกว้างขวางในวงการที่แตกต่างกันออกไปก็จะต้องเสริมคะแนนของกันและกันได้มากขึ้นเช่นกัน

นี่คือระบบการเลือกสรรผู้สมัครรับเลือกตั้งของกลุ่มต่าง ๆ โดยทั่วไปจะคัดเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง โดยคำนึงถึงคุณสมบัติส่วนตัวและโอกาสที่จะได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งมากกว่าอุดมการณ์หรือนโยบายที่สอดคล้องกัน ดังนั้นนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพลจึงเป็นที่ต้องการ เพราะผู้สมัครเหล่านี้มีฐานเสียงสนับสนุนและหัวคะแนนของเขา การที่นักการเมืองที่มีอิทธิพลสามารถเข้าร่วมกลุ่มได้เพราะเขาเป็นผู้จัดตั้งกลุ่ม หรือเขามีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับหัวหน้ากลุ่ม หรือ เป็นหนับนุญคอยู่กัับหัวหน้ากลุ่มหรือผู้สนับสนุนกลุ่ม นอกจากนั้นหัวหน้ากลุ่มอาจหวังผลประโยชน์ที่จะได้รับจากเขา เช่น ผู้สมัครหมายเลข 23 และหมายเลข 24 เข้าสังกัดกลุ่มมวลชนพัฒนา เพราะมีความสัมพันธ์เป็นการส่วนตัวและเป็นหนับนุญคอยู่กัับหัวหน้ากลุ่ม ส่วนผู้สมัครหมายเลข 2 และหมายเลข 3 เคยเป็นสมาชิกสภาจังหวัดสังกัดกลุ่มมวลชนพัฒนา แต่ไปเข้าสังกัดกลุ่มพิทักษ์บางชนเพราะมองเห็นว่ากลุ่มพิทักษ์บางชนจะต้องได้รับเลือกตั้งและหัวหน้ากลุ่มมีฐานะทางการเงินดี ซึ่งจะได้ทรัพยากรที่ใช้ในการหาเสียงที่สำคัญ

การก่อตั้งกลุ่มเพื่อส่งผู้สมัครลงชิงชัยในการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดเป็นแนวทางหนึ่งในการแสวงหาทรัพยากรที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียง เช่น ผู้สมัครที่มีคุณสมบัตินักการเมือง

อาชีพที่มีอิทธิพล (influential professional politicians) แม้จะมีบารมีทางการเมือง แต่ก็ไม่สามารถดำเนินการหาเสียงได้อย่างทั่วถึง จำเป็นต้องอาศัยบุคคลที่มีอำนาจ บารมีลดหลั่นลงไป เพื่อแปลเสียงสนับสนุนให้เป็นคะแนนเสียง และบุคคลที่มีอำนาจ บารมีลดหลั่นลงไป จะมีอำนาจบารมีภายในวงแคบ ๆ หรือเฉพาะพื้นที่ของตนเองเท่านั้นมิได้กว้างขวางออกไป ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติทางการเมืองผู้เริ่มต้น (political arrivistes) เขาไม่เคยมีประสบการณ์ทางการเมือง มีเพียงแต่ญาติ พี่น้อง หรือบุคคลที่ใกล้ชิดเขาเท่านั้นที่จะให้ความสนับสนุน นั่นคือเป็นที่รู้จักในระดับตำบลและหมู่บ้านเท่านั้น เมื่อเขาส่งสมัครรับเลือกตั้ง เขาจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากบุคคลที่อยู่ในตำบลหรือหมู่บ้านอื่น ๆ โอกาสที่จะได้รับชัยชนะจึงมีน้อยหากนักการเมืองผู้เริ่มต้น (political arrivistes) มาร่วมกลุ่มกัน สมัครในสังกัดกลุ่มเดียวกันและหาเสียงร่วมกัน โอกาสที่จะได้รับเลือกตั้งก็ย่อมมีมากกว่า เพราะเป็นการขยายอำนาจ บารมีของตนให้กระจายออกไปยังพื้นที่กว้างขึ้น ซึ่งเป็นการนำทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียง เลือกตั้งมาใช้ร่วมกัน กรณีที่ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติทางการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพล (influential professional politicians) รวมกลุ่มกับนักการเมืองผู้เริ่มต้น (political arrivistes) หรือมีการรวมกลุ่มกับนักการเมืองที่มีคุณสมบัติที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองสมัครเล่น (political amateurs) ก็เป็นการนำทรัพยากรที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียง เลือกตั้งมารวมกันเพื่อใช้ประโยชน์ในการรณรงค์หาเสียงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากผลการเลือกตั้ง ปรากฏว่า ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติเป็นนักการเมืองสมัครเล่นหรือผู้ฉวยโอกาสทางการเมือง (political amateurs or political opportunists) ของกลุ่มมวลชนพัฒนา สามารถได้รับคะแนนเสียงสนับสนุนมากกว่านักการเมืองอาชีพ (profession politicians) ของกลุ่มพลังมวลชนเสียอีก หรือแม้แต่กลุ่มพิทักษ์บางชน กับกลุ่มมวลชนพัฒนาก็เกิดปรากฏการณ์เช่นนี้เหมือนกัน

สิ่งสำคัญที่ไม่อาจจะละเลยได้ในการก่อตั้งกลุ่มเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง คือ ผู้สมัครในสังกัดกลุ่มเดียวกันจะต้องไม่แตกแยกกันในขณะรณรงค์หาเสียง หากกลุ่มใดเกิดการแตกแยกกันจนเกิดปรากฏการณ์ต่างคนต่างหาเสียง หรือเกิดกลุ่มย่อยภายในกลุ่มที่แตกแยกกัน จนเกิดการหาเสียงแข่งขัน ก็จะทำให้ทรัพยากรที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียง ถูกแบ่งแยกออกไปเพื่อนำมาต่อสู้และลบบ้างกันเองได้ ดังนั้นสิ่งสำคัญที่จะให้ผู้สมัครร่วมกันหาเสียง ได้ตลอดจนผ่านพ้นการเลือกตั้งคือ หัวหน้ากลุ่ม หัวหน้ากลุ่มมักเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเป็นนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพล (influential professional politicians) เพื่อที่จะเป็นผู้นำหรือเป็นแกนนำแก่ผู้สมัครในกลุ่มได้ นอกจากนั้นจะต้องมีทรัพยากรที่ใช้ในการรณรงค์หาเสียงจำนวนมาก โดยเฉพาะเงินหรือผู้ให้การสนับสนุน เพราะการรณรงค์หาเสียงต้องใช้ทรัพยากรและเมื่อใดผู้สมัครในสังกัด ยังต้องหวังพึ่งพาทรัพยากรในการรณรงค์หาเสียงน้อย โอกาสที่จะแตกแยกก็มีน้อยมาก

นอกจากนั้น การคัดเลือกผู้สมัครในสังกัดกลุ่มยังต้องคำนึงถึงคุณสมบัติส่วนตัว และโอกาสที่จะได้รับชัยชนะ ในการเลือกตั้ง การเลือกตั้งที่รูปแบบเรายึดถือหลักที่ว่า ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ย่อมเลือกบุคคลที่ตนเห็นว่าเป็นคนดี สามารถดำเนินการในสิ่งนั้นได้ ดังนั้นการคัดเลือกผู้สมัครเพื่อสมัครรับเลือกตั้งในสังกัดกลุ่ม จึงต้องเลือกบุคคลที่สามารถทำหน้าที่สมาชิกสภาจังหวัดได้ และเป็นที่ยอมรับแก่ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งทั้งสองสิ่งนี้ถือเป็น

เรื่องสำคัญในการจัดตั้งกลุ่ม นั่นคือต้องคัดเลือกบุคคลที่มีโอกาสได้รับเลือกตั้งจากผู้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ได้ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พ.ศ. 2482 มาตรา 18 มาตรา 19 และมาตรา 20

นั่นคือ การก่อกำเนิดกลุ่มทางการเมืองในท้องถิ่นเพื่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง นับได้ว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความสำคัญของพรรคการเมืองในระบบรัฐสภา ทั้งนี้ เพราะที่แท้จริงแล้ว กลุ่มทางการเมืองในระดับท้องถิ่นนั้นได้แสดงบทบาททางการเมือง หน้าที่ที่คล้ายคลึงกับพรรคการเมืองนั่นเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทและหน้าที่ในการเลือกสรรบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งในนามของกลุ่มตน เพื่อประโยชน์ในการรณรงค์หาเสียงและเพื่อเข้าไปทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนในสภาท้องถิ่น ดังเช่นในสภาจังหวัดที่จะต้องพิจารณาข้อบัญญัติจังหวัด หรือจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้จ่ายในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยการนำเสนอความต้องการของประชาชนเข้าสู่สภา ตรวจสอบดูแลการบริหารงานของฝ่ายบริหารให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง อย่างไรก็ดีตามแม้ว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด พ.ศ. 2482 และแก้ไขเพิ่มเติม มิได้ระบุให้ผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาจังหวัดต้องสังกัดกลุ่มทางการเมืองใด ๆ หรือระบุว่า กลุ่มทางการเมืองจะต้องส่งบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นจำนวนมากน้อยเพียงใด เหมือนกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ตาม แต่การใช้กลุ่มทางการเมืองเป็นองค์การในการรณรงค์หาเสียง จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

อย่างไรก็ตามหากมีการพัฒนาไปสู่รูปแบบการใช้กลุ่มทางการเมือง เป็นองค์การในการเลือกสรรบุคคลอย่างแท้จริงแล้ว ก็จะทำให้เห็นว่าการรวบรวมความคิดเห็น และความรู้สึกของส่วนรวม มีการกำหนดแนวนโยบาย ซึ่งลักษณะดังกล่าวในบุคคลแต่ละสายที่แยกกันย่อมยากที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานได้¹⁷ การใช้กลุ่มทางการเมืองดำเนินตามแบบเดียวกับพรรคการเมืองย่อมให้หลักประกันที่ดีกว่า ดังนั้นการมีกลุ่มทางการเมือง ในลักษณะนี้ ย่อมทำให้ระบบสภาจังหวัดได้รับการพัฒนาเองให้มีศักยภาพในการปูพื้นฐานแห่งการเรียนรู้ความเข้าใจต่อระบบรัฐสภา อันเป็นรูปแบบที่ใช้กันอยู่ในการเมืองระดับชาติได้เป็นอย่างดี

3. ยุทธศาสตร์ในการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครแต่ละประเภท : กรณีการใช้ทรัพยากรที่สำคัญ

กระบวนการในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครแต่ละคนแต่ละประเภทย่อมมีความแตกต่างกันและขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและสภาพของผู้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ความสามารถสถานะของผู้สมัครตลอดจน ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงที่เขามีอยู่ หรือที่เขาสามารถแสวงหามาได้ เพื่อใช้ในการรณรงค์หาเสียง โดยเฉพาะเงิน ผู้สนับสนุนช่วยเหลือหรือกลุ่มหัวคะแนน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ในการหาเสียงเลือกตั้ง บุคคลเหล่านี้เปรียบเสมือนเป็นแขนเป็นขาของผู้สมัคร ดังนั้นกระบวนการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครในบริบทของสังคมซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของลักษณะสังคมการเมือง วัฒนธรรม และประเภทของนักการเมืองที่เข้าร่วมแข่งขันลงสมัครรับเลือกตั้ง

¹⁷ R.M. Jackson, *The Machinery of Local Government*, Chapter 4.

3.1 กระบวนการหาเสียงของนักการเมืองสมัครเล่น หรือผู้ขายโอกาสทางการเมือง

การลงสมัครเลือกตั้งของนักการเมืองประเภทนี้ ก็หวังขายโอกาสว่าตนเองจะได้รับเลือกตั้งแทรกเข้ามาเท่านั้น หรือผู้สมัครบางคนอาจไม่หวังเสียด้วย เช่น ผู้สมัครในสังกัดกลุ่มพลังมวลชน เพราะลงสมัครเพื่อให้ครบทีมเท่านั้นเอง ถ้าผู้สมัครที่ลงสมัครเพื่อหวังตัดคะแนนเสียงของผู้อื่น โอกาสจะได้รับการเลือกตั้งก็มีมากกว่า การที่ผู้สมัครประเภทนี้ ไม่มีหัวหน้าคณะและกลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มผู้นำในท้องถิ่นให้การสนับสนุน หรือเป็นพื้นฐานในการติดต่อเข้าถึงประชาชน จึงทำให้เขาประสบปัญหาในการหาเสียง ไม่สามารถรวบรวมประชาชนและสร้างความนิยมให้กับประชาชนได้ *** เขาจึงต้องอาศัยผู้สมัครที่อยู่ในสังกัดกลุ่มเดียวกับเขา โดยร่วมปรากฏตัวกับผู้สมัครในกลุ่มเดียวกับเขา เพื่อสร้างความนิยม

นายเกษม รอดมณี และนายอภัย บุญโต ผู้สมัครหมายเลข 4 และหมายเลข 8 เชื่อว่าเขาจะได้เสียงสนับสนุนอย่างมากจากผู้มีสิทธิ์ที่สนับสนุน ดร.บุญประเสริฐ เอี่ยมสอาด หัวหน้ากลุ่มพิทักษ์บางชน ขณะที่ นายบังอร อ่วมคง และนายสมจิตต์ ช่อแก้ว ผู้สมัครหมายเลข 19 และหมายเลข 21 เชื่อว่าเขาได้เสียงสนับสนุนอย่างมากจากผู้มีสิทธิ์ที่สนับสนุน จำเริญ บุญส่ง สุนทรโรหิต หัวหน้ากลุ่มมวลชนพัฒนา

อย่างไรก็ดี ในช่วงการประเมินคะแนนเสียง 7 วัน ก่อนการเลือกตั้ง ปรากฏว่าคะแนนของกลุ่มพิทักษ์บางชนมีคะแนนนิยมสูงมาก และผู้สมัครในสังกัดจะได้รับเลือกตั้งมาก รองลงมาก็กลุ่มมวลชนพัฒนา สำหรับกลุ่มพลังมวลชน จากการประเมินแล้ว คะแนนเสียงน้อยมาก จึงทำให้ผู้สมัครประเภทนักการเมืองสมัครเล่นของกลุ่มพลังมวลชน ไม่ยอมหาเสียงต่อไป ขณะที่ผู้สมัครประเภทนี้ของกลุ่มพิทักษ์บางชน และกลุ่มมวลชนพัฒนา ต่างก็เร่งรณรงค์หาเสียง โดยช่วยเหลือกลุ่มของตนเองหาเสียง โดยเฉพาะนายมานิตย์ เนตรล้อมวงศ์ ได้นำเงินไปก่อสร้างถนนและสาธารณะประโยชน์ และจัดตั้งกลุ่มผู้สนับสนุนรับส่งคนไปลงคะแนนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบของตนเอง เพื่อหวังที่จะตัดคะแนนเสียงของกลุ่มมวลชนพัฒนาและกลุ่มพลังมวลชน ส่วนผู้สมัครหมายเลข 20 ในสังกัดกลุ่มมวลชนพัฒนาไม่สามารถให้ความช่วยเหลือราษฎรในด้านสาธารณูปโภคได้อย่างทั่วถึง เพราะไม่มีเงินเพียงพอและเงินของกลุ่มก็ไม่มี

สำหรับทรัพยากรเกี่ยวกับเงิน และค่าใช้จ่ายในการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครประเภทนี้หวังผู้สมัครร่วมกลุ่มเดียวกันแทบทั้งสิ้น เช่น นายเกษม รอดมณี ได้ใช้เงินเพื่อการรณรงค์หาเสียงจาก ดร.บุญประเสริฐ เอี่ยมสอาด ในฐานะหัวหน้ากลุ่มโดยตลอดไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างสาธารณะประโยชน์ในเขตตำบล และหมู่บ้านที่เป็นภูมิลำเนาของตนเอง นอกจากนั้นค่าใช้จ่ายหัวหน้าคณะ หรือผู้สนับสนุนในขณะหาเสียงและวันลงคะแนนผู้สมัครประเภทนี้ก็ยังต้องใช้เงินของกลุ่มเป็นค่าใช้จ่าย และเงินค่าใช้จ่ายในการจัดทำสิ่งพิมพ์โฆษณาต่าง ๆ ก็ใช้เงินของกลุ่มหรือหัวหน้ากลุ่ม ซึ่งได้มีการตกลงกันก่อนสมัครแล้วว่าค่าใช้จ่ายต่าง ๆ จะได้รับความช่วยเหลืออย่างไร

*** เพราะประชาชนยังขาดการเรี่ยไรข่าวสารทางการเมือง และการติดตามสถานการณ์ของการเลือกตั้ง ประชาชนส่วนใหญ่มักพึ่งจากบุคคลที่ใกล้ชิดที่ได้มีการติดต่อกับนักการเมืองที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่นหรือผู้ที่ชาวบ้านให้ความเคารพ

ดังนั้น การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งของผู้สมัครที่มีคุณสมบัติเป็นนักการเมืองสมัครเล่น หรือผู้ฉวยโอกาสทางการเมือง จะแสวงหาทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงจากผู้สมัครร่วมทีมเดียวกัน โดยเฉพาะผู้สมัครที่มีคุณสมบัตินักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพล อย่างไรก็ตามผู้สมัครประเภทนี้มีโอกาสได้ใกล้ชิด ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง สามารถควบคุมดูแลการใช้เงินเพื่อการสร้างสาธารณประโยชน์ได้อย่างใกล้ชิด สามารถควบคุมดูแลการรณรงค์หาเสียงในเขตพื้นที่ระดับหน่วยเลือกตั้ง หรือระดับหมู่บ้าน เขาจึงเป็นผู้ควบคุมดูแลและแนะนำเสียงให้ผู้สมัครที่เป็นนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพลได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพลกับนักการเมืองผู้ฉวยโอกาส หรือนักการเมืองผู้เริ่มต้น ไม่สามารถประสานการใช้ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งได้อย่างสอดคล้องกันกับโอกาสที่จะได้รับเลือกตั้งมีน้อยมาก

จากการศึกษา นักการเมืองสมัครเล่น ไม่สามารถแสวงหาทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง โดยเฉพาะ เงินได้จากแหล่งอื่นเลย นอกจากผู้สมัครในสังกัดกลุ่มเดียวกัน แต่เขาสามารถเป็นผู้ช่วยเหลือในการหาเสียงให้แก่ผู้สมัครร่วมทีมของเขาได้อย่างดี แม้ว่าเขาจะไม่มีความสามารถในการปราศรัย หรือกำหนดประเด็นต่อสู้ทางการเมืองได้ แต่เขาก็สามารถที่จะทราบความเคลื่อนไหวของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในหน่วยลงคะแนนได้ แต่เขาไม่สามารถหาข่าวความเคลื่อนไหวของฝ่ายตรงกันข้ามได้ทันที

3.2 กระบวนการหาเสียงของนักการเมืองผู้เริ่มต้น

นักการเมืองผู้เริ่มต้น เป็นผู้ที่มีความสนใจเข้าสู่ระบบการเมืองด้วยความประสงค์ที่จะดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาจังหวัด เขาเข้าใจวิธีการและขั้นตอนในการรณรงค์หาเสียงได้ดีกว่านักการเมืองสมัครเล่น หรือผู้ฉวยโอกาสทางการเมือง อีกทั้ง เขามีความคุ้นเคยกับกลุ่มผู้นำหรือผู้มีอิทธิพลของท้องถิ่นระดับหนึ่ง แต่ก็ไม่แน่ใจได้ว่า บุคคลกลุ่มนี้จะให้ความสนับสนุนเขาได้มากน้อยแค่ไหน และที่สำคัญในเขตพื้นที่ตำบลอื่น ๆ ที่มีใช้ภูมิลาเนาของเขา เขาไม่สามารถแสวงหาหัวคะแนนได้อย่างกว้างขวาง

นักการเมืองผู้เริ่มต้นจะสร้างคะแนนนิยมในหมู่บ้าน และขยายกว้างออกไปในระดับตำบลในเขตพื้นที่ของตนเอง จนถึงตำบลใกล้เคียง ด้วยการใช้เงินสร้างสาธารณประโยชน์ หรือแจกสิ่งของพร้อมไปกับการโฆษณาให้ทราบว่า ตนเองอยู่ในสังกัดกลุ่มใด มีความใกล้ชิด ผูกพันกับนักการเมืองอาชีพ หรือนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพลในกลุ่มใดบ้าง นอกจากนั้นเขาจะต้องแสดงความสามารถให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเห็นว่า เขาสามารถติดต่อกับผู้นำชุมชน ติดต่อกับข้าราชการ เพื่อช่วยเหลือราษฎรได้ เขามีความคิดที่จะพัฒนาหมู่บ้านที่แปลกใหม่ จนผู้มีสิทธิออกเสียงเห็นด้วย และคล้อยตามเขา เขาเป็นคนเข้าใจปัญหาและความเดือดร้อนของราษฎรในหมู่บ้านได้ดีกว่า ผู้สมัครประเภทนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพลเสียอีก

การหาเสียงของนักการเมืองผู้เริ่มต้น เมื่อเขาสามารถสร้างภาพลักษณ์ของตนเองให้ประชาชนคุ้นเคยและเห็นว่าเขาสามารถเป็นที่พึ่งยามเดือดร้อน และมีความเป็นกันเองกับประชาชนในหมู่บ้าน ในตำบลได้แล้ว เขาจะเริ่มรับปากรับคำว่าจะช่วยเหลือด้านสาธารณูปโภคด้านสาธารณะประโยชน์ ตามคำร้องขอของราษฎรหรือผู้นำชุมชน บางครั้งเขาก็รับปากรับคำว่าจะแจกเงินเพื่อแลกกับคะแนนเสียง

การให้ความช่วยเหลือจะมี 2 ลักษณะ คือ ในระยะเวลาเร่งด่วน เขาจะรับให้ความช่วยเหลือทันที ซึ่งมักจะเป็นเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งยุทธวิธีนี้ กลุ่มพิทักษ์บางชนให้ความสำคัญมาก เช่น การนำเงินไปสมทบก่อสร้างสาธารณประโยชน์ หรือการนำเงินไปช่วยปรับปรุงถนน ซึ่งเงินในส่วนนี้มักการเมืองผู้เริ่มต้นมักจะได้จากเงินของนักการเมืองอาชีพ หรือนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพล ซึ่งจะจ่ายในลักษณะของเงินกลุ่ม โดยจะมีเงื่อนไขกับผู้นำกลุ่มหรือตัวแทนผู้มีสิทธิออกเสียงว่าจะลงคะแนนเสียงให้ทั้งหมด ส่วนในระยะยาว ก็จะมีการรับปากว่า หากได้รับการสนับสนุนจนได้รับเลือกตั้งก็จะมีภาพประมาทมาพัฒนาในตำบล หมู่บ้าน นอกเหนือไปจากการรับปากว่าจะช่วยลงคะแนนให้แล้ว การให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัคร กับผู้นำชุมชนหรือตัวแทนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในเชิงอุปถัมภ์ที่มีการแลกเปลี่ยน มีการไปมาหาสู่ติดต่อกันอย่างแน่นแฟ้นในขณะรณรงค์หาเสียง มีการหาผู้นำชุมชนหรือตัวแทนผู้มีสิทธิออกเสียง มาพบปะพูดคุยกับหัวหน้ากลุ่มเป็นระยะ ๆ บางครั้งก็ชวนหัวหน้ากลุ่มเข้าไปปรากฏตัวในหมู่บ้าน ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ นอกจากปรากฏในลักษณะของการสนับสนุนแล้ว ยังเป็นการปิดโอกาสของผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม ทำให้ผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามไม่กล้าเข้ามาหาเสียงในเขตหมู่บ้าน

สำหรับการรณรงค์หาเสียงในช่วงระยะเวลาใกล้ถึงวันลงคะแนน 2-3 วัน ผู้สมัครประเภทนี้มักใช้วิธีการซื้อคะแนนเสียง โดยผ่านหัวคะแนน ที่เป็นผู้นำชุมชนหรือผู้ที่ตนเองไว้ใจได้ เงินที่ใช้ในการซื้อเสียงจะได้จากเงินของกลุ่ม ก็คือเงินของหัวหน้ากลุ่ม หรือเงินของตนเอง ซึ่งก็มีปรากฏเล็กน้อย ส่วนมากจะใช้เงินของหัวหน้ากลุ่ม คือนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพล การใช้วิธีนี้จะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับเงินที่จะได้มาซื้อเสียงมากน้อยแค่ไหน ประกอบกับอำนาจบารมีของผู้สมัครประเภทนี้มักน้อยแค่ไหน และสร้างความเชื่อถือได้มากจนขนาดหัวหน้ากลุ่มไว้ใจได้ หากหัวหน้ากลุ่มไว้ใจได้ก็จ่ายเงินให้ไปซื้อเสียงมาก

การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครที่มีคุณสมบัตินักการเมืองผู้เริ่มต้น นับเป็นตัวสำคัญในปฏิบัติการในพื้นที่ให้แก่กลุ่มได้เป็นอย่างดี แต่ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของกลุ่มหรือผู้สมัครในสังกัดกลุ่มเดียวกันที่เป็นผู้มีอิทธิพลทางการเงิน คือ ถ้าหากกลุ่มมีเงินสนับสนุนให้มากเท่าใด การหาทุนของผู้สมัครประเภทนี้ประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น การหาทุนของผู้สมัครที่เป็นนักการเมืองผู้เริ่มต้นของกลุ่มพลังมวลชน เป็นผู้สมัครหมายเลข 17,18 ไม่สามารถดำเนินการได้ เพราะขาดเงินที่สนับสนุน เขาไม่สามารถก่อสร้างสาธารณประโยชน์ได้ตามที่ประชาชนต้องการ เขาไม่สามารถซื้อคะแนนเสียงได้ครบทุกเขต เพื่อแข่งกับผู้สมัครกลุ่มอื่น ๆ เขาได้รับคะแนนเสียงจากญาติพี่น้อง หรือเพื่อนที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับเขาเท่านั้น ขณะที่ผู้สมัครกลุ่มพิทักษ์บางชน หมายเลข 10 นายอารมย์ เทศ่อง เขาสามารถสร้างคะแนนนิยมจากประชาชนตำบลบางไทรจัด และตำบลบ้านบ่อ ให้กับกลุ่มพิทักษ์บางชนได้ จนคะแนนเสียงชนะกลุ่มพลังมวลชน ทั้งที่ในเขตตำบลนี้ เป็นพื้นที่ของผู้สมัครหมายเลข 15 และหมายเลข 24 ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพล นายอารมย์ เทศ่อง สามารถสร้างคะแนนนิยมได้เพราะเขามีความผูกพันใกล้ชิดกับบ้าน และผู้ใหญ่บ้าน เขาสามารถนำเงินของกลุ่มไปซื้อลูกธนูมาทำถนนเข้าหมู่บ้าน และสนับสนุนศูนย์เด็กประจำตำบลจำนวนมาก ทำให้พ่อและแม่เด็ก ๆ ได้รับประโยชน์จึงสนับสนุนเขาและกลุ่มพิทักษ์บางชน

แม้ว่าผู้สมัครที่เป็นนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพล จะมีโอกาสในการทุ่มเงินซื้อเสียง ได้มากกว่าก็ตาม แต่บทเรียนที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นว่าวิธีการทุ่มเงินซื้อเสียง ไม่สามารถให้ หลักประกันเรื่องคะแนนเสียงที่แน่นอนได้ トラบเท่าที่ผู้สมัครยังต้องอาศัยบุคคลในท้องถิ่นหรือ หัวคะแนนเป็นผู้ควบคุมการแจกเงิน เพราะถ้าถูกแย่งซื้อหัวคะแนนไปได้ ก็จะ เกิดจذبอดเนื่องจากการไม่มีความใกล้ชิดกับบุคคลในท้องถิ่นโดยตรง หรืออาจจะร้ายแรงยิ่งกว่านี้คือ กรณีที่หัวคะแนน รับเงินจากทุกฝ่ายแต่หาพานให้คน ๆ เดียว เพื่อจะแก้งัดอ้อนนี้ ผู้สมัครที่เป็นนักการเมืองอาชีพ ที่มีอิทธิพลหรือไม่มีอิทธิพล จึงต้องเข้าไปวางรากฐานหรือควบคุมฐานคะแนนเสียงของตนจนถึง ระดับล่างสุด โดยพยายามพึ่งพาคนกลางที่มีส่วนร่วมต่อคะแนนเสียงในการเลือกตั้งโดยตรง เช่น การดำเนินการหาเสียงของ ดร.บุญประเสริฐ เอี่ยมสอาด ที่ตั้งผู้สมัครที่มีคุณสมบัติเป็นเพียง นักการเมืองผู้เริ่มต้น เขาร่วมทีมเพื่อเป็นตัวกลางประสานระหว่างคนกับประชาชนในพื้นที่ เพื่อลดบทบาทความสำคัญของหัวคะแนนลงระดับหนึ่ง

ดังนั้นการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัดที่การศึกษา พบว่า ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มี คุณสมบัติเป็นนักการเมืองสมัครเล่น หรือนักการเมืองผู้เริ่มต้น ก็มีโอกาสดำเนินการเลือกตั้ง ไม่น้อยไปกว่านักการเมืองอาชีพได้เหมือนกัน ถ้าหากเขาสามารถหาทรัพยากรที่สำคัญในการ รณรงค์หาเสียงที่เขาไปใช้ร่วมกับนักการเมืองอาชีพ หรือนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพล หรือ เขาแสวงหาทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงที่เขาไม่มี หรือ ไม่มี เช่น เงิน หรือ องค์การในการรณรงค์หาเสียง จากนักการเมืองอาชีพ แล้วนำมาใช้รณรงค์หาเสียง โดยใช้ผ่าน ทางผู้นำชุมชนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงมีความพึงพอใจในตัวเขา

3.3 กระบวนการหาเสียงของนักการเมืองอาชีพ และนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพล

การรณรงค์หาเสียงของนักการเมืองอาชีพกับนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพล จะมี ลักษณะที่เหมือนกันจะแตกต่างกันก็เพียง โอกาส และทรัพยากรทางการเมืองที่ใช้ในการรณรงค์หา เสียงที่มีอยู่เท่านั้น กล่าวคือ นักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพลมักจะมีโอกาสดีกว่าถ้าหากมีการแข่งขัน เพราะ เขาเป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป และมีความกว้างขวางมาก สามารถที่จะระดม มาลชน สรรพกำลังได้ดีกว่า ขณะเดียวกัน เขาก็มีทรัพยากรทางการเมืองที่ใช้ในการรณรงค์หา เสียงมากกว่า ดังนั้นถ้าหากแข่งขันกันแล้ว โอกาสได้รับเลือกตั้งหรือไม่ ขึ้นอยู่กับนักการเมือง อาชีพที่สามารถฉวยโอกาส หรือนำสถานการณ์ทางการเมืองขณะนั้นมาเป็นประโยชน์แก่ฝ่ายตนได้ หรือไม่ ดังนั้นในการวิเคราะห์การใช้ทรัพยากรครั้งนี้ จึงวิเคราะห์ร่วมกัน ถือว่าเป็นนักการเมือง อาชีพ

ถ้าจะเปรียบเทียบกระบวนการหาเสียงของนักการเมืองผู้เริ่มต้น กับนักการเมือง อาชีพแล้วจะพบว่า การดำเนินการหาเสียงเลือกตั้งของนักการเมืองอาชีพจะเป็นระบบและมี การจัดการที่ดีกว่า เพราะนอกจากจะมีประสบการณ์ในการหาเสียงแล้ว เขายังมีกลุ่ม ผลประโยชน์และผู้นำชุมชนหรือหัวคะแนนสนับสนุนในเขตที่เขาลงสมัครเป็นสำคัญ การที่เขา เคยดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาก่อน ทำให้เขาสามารถสร้างฐานอำนาจ อิทธิพลและ ผลประโยชน์อยู่ในท้องถิ่นแล้ว อย่างไรก็ตามปัญหาสำคัญของนักการเมืองประเภทนี้ คือ เขาไม่ สามารถลงไปตามดำเนินการรณรงค์หาเสียงด้วยตัวเองทุกรูปแบบ เหมือนเช่นนักการเมือง ประเภทอื่น เช่น เขาไม่สามารถหาเสียงด้วยการแจกเงิน แจกสิ่งของโดยตรงด้วยตัวเอง

เพราะนอกจากข้อจำกัดทางด้านกฎหมายเลือกตั้งแล้ว การหลีกเลี่ยงการถูกโจมตีทางการเมือง นับเป็นเรื่องที่สำคัญมาก มิได้หมายความว่า กฎหมายบังคับเฉพาะนักการเมืองอาชีพเท่านั้น การที่เขานำเงินไปแจกด้วยตัวเอง หรือซื้อคะแนนเสียงด้วยตัวเอง จะทำให้ฝ่ายตรงข้ามนำไปโจมตีได้ ขณะเดียวกับการแจกเงินไม่มีสิ่งใดยืนยันได้ว่า ผู้รับเงินจะต้องลงคะแนนเสียงให้ เพราะการเลือกตั้งมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

นั่นหมายความว่า ทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ไม่สามารถใช้ได้ เพียงชนิดใดชนิดหนึ่งเท่านั้น ต้องนำหลาย ๆ ชนิดมาใช้ร่วมกัน แม้ว่าจะมีเงินจำนวนที่มากพอ แต่ก็ไม่สามารถใช้เงินเพียงอย่างเดียวให้มีประสิทธิภาพ จะต้องแสวงหาทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งตัวอื่น ๆ เช่น หัวคะแนน หรือ ผู้ที่เชื่อถือได้มาควบคุมการใช้เงินให้มีประสิทธิภาพโดยเชื่อแน่ว่า ใช้จ่ายเงินไปจำนวนหนึ่ง จะทำให้สามารถได้รับคะแนนเสียงสนับสนุนในระดับที่จะทำให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งได้ ขณะเดียวกับนักการเมืองสมัครเล่น นักการเมืองผู้เริ่มต้น ซึ่งถือเป็นนักการเมืองที่เพิ่ง เริ่มเข้าสู่การเมือง ไม่มีทรัพยากรที่สำคัญในการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งโดยเฉพาะ เงิน ผู้ช่วยเหลือในการรณรงค์หาเสียง ประเด็นทางการเมืองหรือนโยบายทางการเมืองที่ใช้ในการหาเสียงที่มากพอที่จะใช้ในการหาเสียงให้มีประสิทธิภาพ แต่เขาสามารถที่จะดำเนินการหาเสียงด้วยวิธีต่าง ๆ ภายใต้การวางแผน คำนวณน้ำหนักผู้มีประสบการณ์จึงมีโอกาสที่จะเข้าถึงผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง ได้อย่างใกล้ชิด และสามารถแปลงคะแนนนิยมให้เป็นคะแนนเสียงได้ โดยอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว หรือในฐานะผู้ให้การอุปถัมภ์ หรือผู้รับการอุปถัมภ์ ตลอดจนเป็นตัวกลางหรือตัวนำของการอุปถัมภ์ระหว่างนักการเมืองที่มีอิทธิพลกับผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งที่ดี

การรณรงค์หาเสียงของผู้สมัครประเภทนี้ จะเริ่มต้นด้วยการจัดทำใบปลิวโฆษณา ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ การปราศรัยสถานที่ต่าง ๆ ซึ่งมักจะพูดถึงนโยบายของตนหรือกลุ่มของตน แนวความคิดในการพัฒนาจังหวัดในด้านต่าง ๆ และที่สำคัญจะขาดเสียไม่ได้ในการปราศรัย มักจะกล่าวถึงผลงานที่เขาทำมา หรือการให้ความร่วมมือช่วยเหลือที่เกี่ยวกับสาธารณประโยชน์หรือเกี่ยวกับการบริหารงานของทางราชการ อย่างไรก็ตามกระบวนการรณรงค์หาเสียงของกลุ่มการเมืองที่เขาสังกัด จะมีประสิทธิภาพหรือไม่ ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับการจัดองค์กรของเขา ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการจัดตั้งองค์กรเพื่อการรณรงค์หาเสียงหรือการจัดตั้งศูนย์อำนวยความสะดวก (campaign center) เขาจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น การวางแผนการจัดโครงการหรือการแบ่งงานต่าง ๆ ภายใต้ศูนย์อำนวยความสะดวก มักจะถูกควบคุมโดยเขาแทบทั้งสิ้น นอกจากนั้น การคัดเลือกผู้สมัครรวมในสังกัดกลุ่มเดียวกัน หัวหน้ากลุ่มหรือบรรดาผู้สมัครที่มีคุณสมบัติเป็นนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพลเป็นผู้พิจารณา

กระบวนการหาเสียงของนักการเมืองอาชีพนับได้ว่า เป็นผู้ที่มีการเตรียมตัวที่ดี เขาไม่ได้เริ่มต้นเฉพาะในช่วงที่มีการเลือกตั้งเท่านั้น อย่างที่เข้าใจกันโดยทั่วไปแต่เขาจะเตรียมพร้อมอยู่ตลอดเวลา สำหรับการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นในสมัยหน้า นายประชุม งามกาละ ผู้สมัครหมายเลข 25 เขาก็มีการเตรียมตัวมาก่อน แม้ว่าภายหลังเปลี่ยนใจมาคิดตั้งกลุ่มการเมืองใหม่ การเตรียมตัวของผู้สมัครส่วนใหญ่ก็คือ การเก็บข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั้งหมด อันประกอบด้วยรายงานผลการเลือกตั้งที่ผ่านมาอย่างละเอียดที่สุดในทุกหน่วยเลือกตั้งทุกตำบล เพื่อจะได้ทราบว่า เขตพื้นที่ใดบ้างเป็นฐานเสียงพื้นฐานของคู่แข่ง ประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ

มาใช้สิทธิ์เพราะเหตุใด เขตฐานคะแนนเสียงสนับสนุนของ เขามีอัตราส่วนลดหรือเพิ่มขึ้น ข้อมูลเหล่านี้มีประโยชน์อย่างมากในการกำหนดยุทธศาสตร์และยุทธวิธีในการวางแผนหาเสียง เลือกตั้ง ปรากฏว่าผู้สมัครทั้ง 3 ทีม ที่ลงแข่งขันกันต่างก็มีการเก็บรวบรวมสถิติข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้ และได้กำหนดทิศทางและแผนการรณรงค์หาเสียง เลือกตั้ง ไว้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด พยายามทำให้อ่อนของการรณรงค์หาเสียง เลือกตั้งก่อนมาแก้ไขผลการเลือกตั้ง เหล่านี้ ยังมีความสำคัญต่อการผู้สมัคร ร่วมกลุ่มเดียวกัน และการสร้างเงื่อนไข เพื่อตัดคะแนนเสียงของคู่แข่ง เช่น กลุ่มพิทักษ์บางชน พยายามที่จะคัดเลือกผู้สมัครร่วมทีม เป็นบุคคลที่มีฐานเสียงกระจายไปตำบลต่าง ๆ หรือมีฐานเสียงสนับสนุน กลุ่มเดียวกับผู้สมัครคู่แข่งที่เป็นหัวหน้ากลุ่ม เพื่อเป็นการตัดคะแนนเสียงที่สำคัญของฝ่ายตรงข้าม และสร้างความยุ่งยากลำบากใจให้แก่หัวคะแนน ผู้ชุมนุมหรือผู้ที่มาช่วยเหลือ ในการรณรงค์หาเสียง เช่น ดร.บุญประเสริฐ เอี่ยมสอาด รัชนายเกษม รอดมณี เข้าร่วมกลุ่ม เพราะนายเกษม รอดมณี มีความใกล้ชิดกับบรรดาผู้ประกอบการประมงขนาดเล็ก ซึ่งส่วนใหญ่เคยเป็นฐานคะแนนเสียงของ จำเอกบุญส่ง สุนทรโรหิต ผู้สมัครคู่แข่ง

สำหรับการจัดองค์กรของหัวคะแนน หรือกลุ่มที่สนับสนุนของนักการเมืองที่มีอิทธิพล นับว่ามีมาอย่างต่อเนื่องทั้งในระหว่างการรณรงค์หาเสียง และภายหลังจากการเลือกตั้ง ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กันเป็นการส่วนตัวอยู่ในเชิงอ้อมๆ บางครั้งปรากฏในรูปของการมีผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะพื้นที่ท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะต้องอาศัยบารมีเพื่อเสริมสร้างอำนาจและอิทธิพลของเขาในท้องถิ่น ความสำคัญของการจัดองค์กรหัวคะแนน จะมีความสำคัญมากเมื่อใกล้ช่วงที่มีการเลือกตั้ง ถ้านักการเมืองสามารถจัดระบบหัวคะแนน มีโครงสร้างแน่นอนชัดเจนมากก็สามารถให้เขาควบคุมการรณรงค์หาเสียง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การตรวจสอบคะแนนเสียง หรือติดตามข่าวสารขณะรณรงค์หาเสียง ได้ตลอด

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่านักการเมืองอาชีพจะมีการจัดองค์กรและระบบหัวคะแนนหรือผู้สนับสนุนจำนวนมาก แต่องค์กรที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ เป็นแบบไม่เป็นทางการขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ส่วนตัว ความเป็นเพื่อนและเครือญาติ ไม่สามารถที่จะจัดองค์กรได้อย่างถาวร ดังนั้นจึงอาศัยความผูกพันตามอำนาจ บารมี และทรัพย์สินของนักการเมือง ถ้าเขามีทรัพยากรทางการเมืองมากขึ้นเท่าไรความผูกพันกับหัวคะแนนของเขาก็ยิ่งแนบแน่น จะทำให้เขาแน่ใจอยู่เสมอว่าเขาสามารถปลุกเร้าให้คนเหล่านี้มาช่วยเหลือ ในการรณรงค์หาเสียง ได้ตลอดเวลา

การกำหนดนโยบายและการปราศรัยหาเสียงของนักการเมืองอาชีพ นอกจากจะนำข้อมูลจากประสบการณ์ในทางการเมืองของเขาแล้ว ยังต้องนำข้อมูลจากผู้สมัครในกลุ่มเดียวกัน โดยเฉพาะผู้สมัครที่เป็นนักการเมืองผู้เริ่มต้น หรือนักการเมืองสมัครเล่น ซึ่งข้อมูลปัญหาความต้องการของราษฎรเฉพาะพื้นที่ได้เป็นอย่างดี จึงเป็นการนำนโยบายของกลุ่มไปชี้แจงแนวทางปฏิบัติอันจะเป็นประโยชน์ต่อราษฎร และสนองความต้องการของราษฎร นอกจากนั้นการจัดเวทีปราศรัยการเชิญชวนให้ราษฎรมาฟังคำปราศรัย ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ผู้สมัครประเภทนี้ต้องได้รับความร่วมมือจากนักการเมืองผู้เริ่มต้นหรือนักการเมืองสมัครเล่น

การที่นักการเมืองอาชีพมีโอกาสได้รับเลือกตั้งมากที่สุด หรือการที่เขาเคยมีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองมาแล้ว เขาจึงต้องคำนึงถึงการปฏิบัติหน้าที่หลังได้รับการเลือกตั้งแล้วนั้นคือ การปฏิบัติหน้าที่ของนักการเมืองในสภาพจังหวัดที่คำนึงถึงคะแนนเสียงสนับสนุนจำนวนมาก หรือเสียงข้างมากในสภา ดังนั้นนักการเมืองประเภทนี้จึงต้องพยายาม

สนับสนุนผู้สมัครคนอื่น ๆ ให้มาอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของตน การให้นักการเมืองด้วยกันมาอยู่ใต้การอุปถัมภ์ก็สามารถทำได้ด้วยการให้การสนับสนุนในขณะหาเสียง หรือการซื้อตัวภายหลังที่ได้รับเลือกตั้งแล้ว การสนับสนุนในขณะหาเสียงสามารถทำได้โดยเปิดเผยด้วยการสมัครในสังกัดกลุ่มเดียวกัน ดังที่ปรากฏการช่วยเหลือผู้สมัคร โดยเฉพาะผู้สมัครที่มีคุณสมบัตินักการเมืองผู้เริ่มต้น หรือผู้ฉวยโอกาสทางการเมือง เกี่ยวกับการเงินหรือทรัพยากรที่สำคัญอื่น ๆ ส่วนใหญ่จะช่วยเหลือโดยผ่านองค์กรของกลุ่มที่สังกัดอยู่ ขณะเดียวกันผู้รับการช่วยเหลือก็ต้องตอบแทนด้วยการทำงานทางการเมืองในขณะรณรงค์หาเสียงให้ได้คะแนนเสียงจนได้รับชัยชนะก็ตาม

5. สรุป

การศึกษาวิจัยพบว่า ผู้สมัครกำหนดยุทธศาสตร์ในการรณรงค์หาเสียงด้วยการรวม "กลุ่มการเมือง" หรือ "การสมัครเป็นทีม" แต่ละกลุ่มมีการกำหนดยุทธศาสตร์ร่วมกันอย่างเหนียวแน่นตลอดการรณรงค์หาเสียง มีการใช้ทรัพยากรที่สำคัญรณรงค์หาเสียงร่วมกันตลอดระยะเวลาการหาเสียง ทรัพยากรที่สำคัญได้แก่

1. เงิน ซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากผู้สมัครที่มีคุณสมบัติเป็นนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพล ซึ่งได้แก่ หัวหน้ากลุ่มทุกกลุ่ม นอกจากนั้นผู้สมัครที่มีคุณสมบัติเป็นนักการเมืองอาชีพได้รวบรวมเงินเพื่อใช้ในการรณรงค์หาเสียง เช่น ผู้สมัครของกลุ่มมวลชนพัฒนา และกลุ่มพลังมวลชน ส่วนกลุ่มพิทักษ์บางชน หัวหน้ากลุ่มเป็นผู้เสียสละ เงินให้แก่กลุ่มเพียงคนเดียว
2. ผู้ช่วยเหลือ หัวคะแนน หรือองค์กรในการหาเสียง พบว่าการใช้ยุทธศาสตร์ในการหาเสียงแบบกลุ่มและมีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการหาเสียง มีสำนักงาน บุคลากรและอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยมีผู้สมัครในกลุ่มเดียวกันจะได้รับการคัดเลือกจากหัวหน้ากลุ่มหรือผู้ก่อตั้งกลุ่ม และผู้นำท้องถิ่นเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้นำท้องถิ่นจึงเป็นผู้ช่วยเหลือ หรือหัวคะแนนโดยปริยาย และการใช้ยุทธศาสตร์ในการหาเสียงแบบ "กลุ่ม" จึงทำให้ผู้สมัครในสังกัดกลุ่มมีการแบ่งหน้าที่กันทำ จนเกิดเป็นรูปแบบขององค์กรในการหาเสียง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติเป็นนักการเมืองสมัครเล่น หรือผู้ฉวยโอกาสทางการเมือง จะได้รับมอบหมายให้ดูแลการดำเนินกิจการภายในศูนย์อำนวยการหาเสียง เช่น การจัดทำสิ่งพิมพ์โปสเตอร์ การนำเงินไปช่วยเหลือหรือก่อสร้างสาธารณประโยชน์ในเขตพื้นที่คะแนนเสียงของตน ซึ่งบทบาทนี้เมื่อเปรียบเทียบกับนักการเมืองสมัครเล่นทั้ง 3 กลุ่มแล้ว พบว่านักการเมืองสมัครเล่นของกลุ่มพิทักษ์บางชน สามารถสร้างคะแนนเสียงให้กับกลุ่มได้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ จนทำให้ฐานะนักการเมืองสมัครเล่นมีโอกาสได้รับเลือกตั้งได้ แม้ว่าจะต้องแข่งขันกับนักการเมืองอาชีพ หรือนักการเมืองผู้เริ่มต้นของกลุ่มอื่นในเขตพื้นที่เดียวกันก็ตาม นักการเมืองสมัครเล่นของกลุ่มพิทักษ์บางชน ก็ยังสามารถได้รับคะแนนเสียงมากกว่า เช่น คะแนนเสียงของนายอาร์มณ เทศพงษ์ เฉพาะตำบลบ้านเกาะใต้ 517 คะแนน ขณะเดียวกันจำเอกบุญส่ง สุนทรโรหิต ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพลได้คะแนนเสียง 513 คะแนน ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติที่ดีกว่าจะได้รับมอบหมายหน้าที่ในการบริหารศูนย์อำนวยการหาเสียงที่สำคัญ ๆ ไปตามลำดับ เช่น หน้าที่ดูแลการใช้จ่ายเงิน การควบคุมการซื้อเสียง การควบคุมและติดต่อหัวคะแนน หรือการจัดตั้งศูนย์อำนวยการหาเสียงในระดับตำบล เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การจัดองค์กรในการหาเสียงจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ นอกจากจะขึ้นอยู่กับผู้สมัครในสังกัดกลุ่มเดียวกันว่า จะพร้อมใจทำงานร่วมกันมากน้อยแค่ไหนแล้ว เงินที่ใช้ในการดำเนินการในศูนย์อำนวยการหาเสียงก็มีความสำคัญเช่นกัน

3. การปราศรัยหาเสียง หรือประเด็นทางการเมือง จากการติดตามการปราศรัยหาเสียงของผู้สมัคร พบว่าการปราศรัยหาเสียง หรือ การนำประเด็นต่าง ๆ ทางการเมืองมาปราศรัยหาเสียงแทบจะ ไม่มีความหมายต่อคะแนนนิยมหรือทำให้ผู้สมัครมีคะแนนเสียง เพิ่มมากขึ้น จนทำให้ได้รับชัยชนะ เลย แม้ว่าผู้สมัครที่มีความสามารถในการปราศรัย สามารถโน้มน้าวจิตใจคนฟัง ได้ดีก็ตาม เช่น การปราศรัยของผู้สมัครหมายเลข 13 ซึ่งเป็นนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพลกับผู้สมัครหมายเลข 4 เป็นนักการเมืองสมัครเล่น หรือผู้สมัครคนอื่น ๆ สาเหตุที่ทำให้การปราศรัยหาเสียงแทบจะ ไม่มีความหมาย เพราะผู้ที่มาฟังการปราศรัยส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ถกเถียงมาโดยผู้แทนท้องถิ่นหรือหัวคะแนน นอกจากนั้นความสามัคคีของประชาชนในเรื่องการเมืองท้องถิ่นยังมอง ไม่เห็นความสำคัญมากเท่าการเมืองระดับชาติ อีกทั้งบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาจังหวัด หรือนักการเมืองท้องถิ่นอื่น ๆ มีน้อยมาก เมื่อเทียบกับข้าราชการประจำ หรือเมื่อเทียบกับผู้แทนท้องถิ่นอื่น ๆ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนในเรื่องของประเด็นทางการเมือง จากการติดตามและสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในการรณรงค์หาเสียง ประเด็นทางการเมืองที่แต่ละฝ่ายนำมาใช้หาเสียง นอกจากการโจมตีกันหลังหรือฐานะทางสังคมของผู้สมัครฝ่ายตรงข้ามแล้ว การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในเรื่องการจัดสรรงบประมาณพัฒนาท้องถิ่น การดำเนินการในสภาจังหวัด เช่น การเลือกตั้งประธานสภาจังหวัดหรืออื่น ๆ ส่วนใหญ่แล้วผู้สมัครจะมีความคิดเห็นที่เหมือนกัน ดัง ได้กล่าวไว้แล้ว และผู้สมัครที่มีคุณสมบัติเป็นนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพล มักจะเป็นผู้กำหนดประเด็นทางการเมือง หรือกำหนดแนวทาง เนื้อหาในการอภิปรายให้กับผู้สมัครประเภทอื่น ๆ ส่วนการกำหนดนโยบายของกลุ่มจะมีการประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบาย ซึ่งความจริงแล้วผู้สมัครประเภทนักการเมืองอาชีพจะมีบทบาทสำคัญ เพราะ เคยดำรงตำแหน่ง ส.จ. มาแล้ว ย่อมรู้ว่าอะไรควรทำ เป็นความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ต่าง ๆ จะได้รับข้อมูลจากผู้สมัครประเภทนักการเมืองผู้เริ่มต้นเป็นสำคัญ

ดังนั้น ทรัพยากรที่เกี่ยวกับการปราศรัยและประเด็นทางการเมืองของผู้สมัครแต่ละประเภท แม้จะมีอยู่เล็กน้อยแตกต่างกันก็ตาม เมื่อนำไปใช้รณรงค์หาเสียงแล้วจะไม่ทำให้ได้เปรียบเสียเปรียบกัน เพราะถ้าผู้สมัครคนใดมีฐานะคะแนนเสียง มีหัวคะแนนที่มีประสิทธิภาพ ได้รับการยอมรับจากผู้แทนท้องถิ่นดีพอแล้ว ผู้สมัครคนอื่น ๆ แทบจะไม่มีโอกาสเข้าไปปราศรัยหาเสียง เพื่อสร้างคะแนนนิยมให้กับตนในเขตพื้นที่นั้นได้เลย

4. การหาข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การหาข่าวสารเริ่มตั้งแต่ การจะตัดสินใจลงสมัครจะต้องรู้ว่า การเลือกตั้งครั้งก่อน หน่วยเลือกตั้ง ได้มีคนไปใช้สิทธิมากน้อยแค่ไหน คนกลุ่มไหนไปใช้สิทธิ คนกลุ่มไหนไม่ไป และ เลือกให้ใครเป็นผู้ชักชวน หน่วยเลือกตั้งแต่ละหน่วยอยู่ที่ไหน ส่วนขณะรณรงค์หาเสียงจะต้องรู้ว่า ใครสนับสนุนใคร ผู้มีสิทธิในเขตเลือกตั้งใดต้องการอะไร ฝ่ายตรงข้ามเข้าไปก่อสร้างอาคารผลประโยชน์อะไรบ้าง อะไรคือสิ่งที่ชาวบ้านขาดแคลน และ

ต้องรู้ว่าใครคือผู้ที่แท้จริง แต่ในวันลงคะแนนเสียงต้องรู้ว่า หัวคะแนนฝ่ายเราน่าคนไปลง
เท่าไร มีผู้มีสิทธิกลุ่มไหนยังไม่ไปใช้สิทธิ ตลอดจนถึงสามารถรายงานผลการนับคะแนนแต่
ละหน่วยเลือกตั้งให้รวดเร็วและถูกต้อง

ในเรื่องของการข่าว ผู้สมัครที่เป็นนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพล ยังคงต้องอาศัย
บรรดาผู้สมัครที่เป็นนักการเมืองผู้เริ่มต้น และนักการเมืองสมัครเล่นเป็นสำคัญ เพราะข้อมูล
ที่ได้มาจากแหล่งนี้ แทบจะไม่ต้องนำมาวิเคราะห์หรือหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เหมือนเช่นข้อมูล
ที่ได้มาจากแหล่งอื่น ๆ เช่น ผู้เข้าชมชน หรือตามสถานบริการต่าง ๆ ในท้องถิ่น เช่น กิตติาคาร
หรือร้านตัดผม เป็นต้น อย่างไรก็ตามข้อมูลในด้านลึกเกี่ยวกับคะแนนได้เปรียบ เช่น การซื้อ
เสียง การหักหลังของหัวคะแนน ตลอดจนถึงการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่าง ๆ นี้ ผู้สมัครที่เป็นนักการเมือง
อาชีพจะเป็นผู้ที่สามารถรู้และเข้าใจได้ดีกว่าผู้สมัครประเภทนักการเมืองผู้เริ่มต้นลงมา ดังนั้น
ผู้ที่ เป็นนักการเมืองประเภทนักการเมืองผู้เริ่มต้น ก็ต้องหวังพึ่งเหมือนกัน

การหาข่าวสาร จะมีบทบาทรวมถึงการกีดกันฝ่ายตรงข้ามได้ทันท่วงทีด้วยเหมือนกัน
ไม่ว่าจะช่วยกีดกันไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามมาหาคะแนนนิยมในพื้นที่ของตน หรือเข้ามาซื้อเสียง และ
ไม่ให้ฝ่ายตรงข้ามมากระทำการทุจริตในวันเลือกตั้ง ดังนั้นในวันเลือกตั้งผู้สมัครมักจะส่งตัวแทน
ของตนเข้าไปเป็นผู้สังเกตการณ์ประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการเลือกตั้ง เขตที่ศึกษา พบว่ากลุ่ม
พิทักษ์บางชน และกลุ่มมวลชนพัฒนา ได้มอบหมายให้ผู้สมัครที่เป็นนักการเมืองผู้เริ่มต้นสรรหา
คนที่ไว้ใจและ เชื่อถือ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนไปสังเกตการณ์ประจำหน่วยเลือกตั้ง ซึ่งส่วนมาก
ผู้สังเกตการณ์จะเป็นญาติพี่น้อง และเพื่อน ๆ ผู้สมัครประเภทนักการเมืองผู้เริ่มต้น เป็นสำคัญ
ซึ่งก็หมายถึงการประหยัดค่าใช้จ่ายของนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพลหรือผู้สมัครร่วมในกลุ่ม
เดียวกันไปด้วย.

5. การได้รับความสนับสนุนจากพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมือง พบว่าผู้สมัคร
ในครั้งนี้นี้ไม่มีผู้ใดได้รับการสนับสนุนจากพรรคการเมืองเลย แต่จะได้รับการสนับสนุนในเรื่องการ
ให้ความช่วยเหลือในด้านสื่อประชาสัมพันธ์ในการรณรงค์หาเสียง จาก ส.ส. ซึ่งเป็นเรื่องความ
สัมพันธ์ส่วนตัวของบุคคลมิใช่ เป็นความสัมพันธ์ในแง่ของพรรคการเมือง ผู้สมัครที่ได้รับการ
สนับสนุนในลักษณะนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้สมัครประเภทนักการเมืองอาชีพ หรือนักการเมืองอาชีพ
ที่มีอิทธิพล ส่วนผู้สมัครประเภทนักการเมืองผู้เริ่มต้น และนักการเมืองสมัครเล่น จะได้รับการ
สนับสนุนจากกลุ่มการเมืองที่ตนเองสังกัด ซึ่งการได้รับการสนับสนุนดังกล่าวนี้ นับได้ว่าเป็นผล
ต่อชัยชนะ เพราะเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้สมัครประเภทเดียวกัน แต่สังกัดกลุ่มการเมืองที่
แตกต่างกัน ปรากฏว่าได้รับเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงที่แตกต่างกันอย่างมาก

ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติเป็นนักการเมืองอาชีพที่มีอิทธิพล แม้ว่าจะมีทรัพยากรที่สำคัญทั้ง
5 อย่าง อยู่เพียงพอที่จะทำให้ตนได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งได้ แต่เขาไม่สามารถใช้ทรัพยากร
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในสนามแข่งขันที่มีผู้สมัครจำนวนมาก เพราะการแข่งขันใน
สนามเลือกตั้งฝ่ายตรงข้ามก็มีพลังกำลังทางทรัพยากรเช่นกัน ดังนั้นผู้สมัครประเภทนี้จึงต้อง
พยายามแสวงหาสมัครพรรคพวกที่มีคุณสมบัติทางการเมืองที่ดีมีโอกาสได้รับเลือกตั้งมาร่วมกัน
รณรงค์หาเสียง เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการหาเสียง และลดจำนวนทรัพยากรที่ใช้ในการ
รณรงค์หาเสียงให้น้อยลง แม้จะต้องร่วมรณรงค์หาเสียงกับผู้สมัครที่เป็นนักการเมืองผู้เริ่มต้น

ก็นับว่ายังดีกว่าการใช้หัตถ์และแขนช่วยในการรณรงค์หาเสียง เพราะนักการเมืองผู้เริ่มต้น ไม่มีโอกาสหลอกลวง ได้หรือ ไปช่วยเหลือผู้สมัครสังกัดกลุ่มอื่นที่เป็นคู่แข่ง ได้อย่างแน่นอน

การได้รับการสนับสนุนในลักษณะที่พบ เป็นการสนับสนุนกันระหว่างผู้สมัครกับผู้สมัครในกลุ่มเดียวกัน ส่วนการสนับสนุนการภายนอกนั้น จะสนับสนุนในด้านการให้ความช่วยเหลือเรื่องแรงงาน การอำนวยความสะดวก เป็นสำคัญ การให้ความช่วยเหลือในเรื่องเงิน แทบไม่พบ การสนับสนุนจากบุคคลภายนอกเกิดจากความสัมพันธ์ส่วนตัวของผู้สมัครแต่ละคน แล้วจึงถ่ายทอดไปสู่ผู้สมัครในสังกัดกลุ่มเดียวกัน ส่วนการสนับสนุนจากพรรคการเมือง ไม่มีปรากฏให้เห็น.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย